

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

LETO XXXIX

DECEMBER

ŠT. 12 - 1985

GLASILO SOZD HMEZAD, KI ZDRUŽUJE KMETIJSTVO ŽALEC ★ KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE ★ KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA ★ KMETIJSKA ZADRUGA »DRAVA« Radlje ★ SADJARSTVO »MIROSAN« Petrovče ★ VRTNARSTVO Celje ★ KMETIJSKA ZADRUGA »SAVINJSKA DOLINA« Žalec ★ ČEBELARSKA ZADRUGA Petrovče ★ KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA ★ CELJSKA MESNA INDUSTRIJA ★ CELJSKE MLEKARNE Celje ★ HMEZAD EXPORT IMPORT Žalec ★ STROJNA Žalec ★ MINERVA Zabukovica ★ GOSTINSTVO IN TURIZEM Žalec ★ AGRINA Žalec ★ JATA ZALOG Ljubljana ★ INTERNA BANKA HMEZAD ★ HRANILNO KREDITNA SLUŽBA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA Žalec in SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD

Sodelovanje z NT in RC

Uredništvo Hmeljarja je vsa leta z Novim tednikom in Radiom Celje v prijetnih odnosih. Ob koncu oktobra pa smo prvič preizkusili svoje sodelovanje na teritoriju KS Andraž v morda izjemnih in zahtevnih razmerah. Sodelovanje z Andražani je bilo čudovito. V planinskem domu PD Polzela na Gori Oljki so nam predstavniki občinskega štaba teritorialne obrambe iz Žalca predstavili novejša orožja. Obiskala sta nas predsednik skupščine občine Žalec Viljem Petek in predsednik OK SZDL Janez Meglič. Prenos RC je bil direkten z Gore Oljke. Sodelovalo je tudi uredništvo Savinjskega občana. Sodelovanje, ki naj bo česče, nas je še bolj zbližalo in poživilo.

Vy

Na balkon so postavili tehniki anteno, jo obrnili proti Celju, v vežo namestili aparature, jih preizkusili in ...

... že je stekla oddaja v živo, ki jo je vodil Janez Vedenik.

PORTOROŽ OD 7. DO 9. NOVEMBRA

Pomembna znanje in presoja

Osrednje teme osmih študijskih dni Mitje Gorjupa so bili Zakon o javnem obveščanju, usposobljenost novinarja, njegova učinkovitost in razmere v jugoslovanskem kmetijstvu. Živahno o zemljiškem maksimumu.

Gostje so bili dr. Aleksander Grličkov, Miran Potrč, vodja slovenske delegacije v zboru republik in pokrajin, Milan Kneževič, predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo,

Leo Frelih, predsednik Zadrugne zveze Slovenije in drugi.

V soboto je bila v avditoriju razprava s kolegi iz Julijske krajine in Furlanije ter predstavniki različnih političnih strank z druge strani meje ob 10-letnici sporazumov iz Osima.

Več o uspešnem delu novinarjev ste videli na televiziji, slišali v radiu in brali v dnevnem časopisju.

Vy

Vsak narod se mora zdraviti predvsem sam

Slovenskega naroda ne ogroža Jugoslavija, marveč obe temeljni skrajnosti nacionalizma: separatistična in unitaristična inačica, ki se ne prestano medsebojno spodbujata. Kot je nujno nasprotovati vsem tistim težnjam, ki vidijo izhod iz krize v krepitvi centralističnega etatizma, tako se moramo stalno spopadati tudi z drugimi, ki obravnavajo federacijo predvsem kot oviro, ne pa kot prednost in možnost za uveljavljanje slovenskega naroda.

Berite Komunisto od 15. XI!

V naših forumih bi želel takšne odprte razprave, da bi se govorilo tisto, kar se misli, brez strahu, da se boš komu zameril. Če je nekaj neresnica, naj se to takoj oporeka in razjasni. Samo nikar biti tiho, potrebno je govoriti odkrito. Brez takšnih razčiščevanj, brez konkretne udeležbe vseh v razpravi se ne da sprejemati dobrih odločitev. Namreč tisti, ki je bil tiho zaradi nekoga, da tako rečem, zaradi božjega miru, ta lahko glasuje zanje, toda z njimi ne soglaša. Če ni samokritike, ne more nobeden od nas, ne glede na to kdo je, računati na popolno zaupanje.

Tito na 21. seji Predsedstva CK ZKJ 1. 12. 1971

Koruzna za kurjavo

Vojvodinski kmetje pravijo, da bodo letošnjo zimo raje kurili s koruzo, kot da bi jo prodajali po nizkih cenah

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZ VSEBINE:

4. stran: Bolezni jabolk v skladiščih

5. stran: Prevoz mleka na območju mlekarne Hmezd 1984. leta

Hmeljar, priloga za Hmeljarstvo

10. stran: Koronarna bolezen in srčne motnje

Koruza za kurjavo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kam s koruzo? Tega vprašanja si v Vojvodini niso zastavljali že dolga leta, zdaj pa ga slišimo skoraj na vsakem koraku. Največkrat ga zastavljajo tukajšnji kmetovalci, ki dneve in dneve čakajo v dolgih kolonah s prikolicami polnimi rumenega zrna, pred odkupnimi postajami. Le malokdo pa se vrne domov s prazno prikolico in polno denarnico. Temeljne organizacije kooperantov se opravičujejo, da nimajo denarja za odkup koruze, prav tako ni prekupčevalcev s polnimi torbami denarja, ki so včasih odkupovali koruzo, za velike porabnike izven Vojvodine. Kot bi se bilo kolo sreče obrnilo proti pridelovalcem, saj so še pred kratkim prodali toliko koruze, kolikor so hoteli.

Te dni smo izvedeli v produktni borzi v Novem Sadu, da je na voljo koruza letošnjega pridelka, precej pa je v kašćah tudi lanske suhe koruze, ki stane povprečno 38 din za kilogram. To je manj kot v prejšnjem razdobju. Vendar letos jeseni po koruzi ni posebnega povpraševanja, kar se zgodi le redkokdaj. V produktni borzi mislijo, da bi bil izhod v izvozu in dopolnjevanju zveznih blagovnih rezerv in rezerv v republikah in pokrajinah. Predlagajo še, naj bi se zvišala reeskotna posojila za odkup koruze za 70 odstotkov in naj bi nekako znižali obresti od zaloga tega pridelka. Prav tako menijo, da bi bilo treba denar za odkup koruze izvzeti iz bančnih limitov, tako da bi nadaljevali z odkupom koruze med obiranjem.

Medtem ko se delajo takšni in podobni računi, pa pravijo vojvodinski kmetovalci, da jim bo koruza raznesla kašće. Pretresla jih je odločitev nekaterih odkupovalcev, kdaj bodo odkupno ceno zlatega zrna znižali od 31 na 26,2 dinarja. V kombinatih pravijo, da so to morali storiti, kajti s ceno 31 din za kilogram je stala koruza, če prištejemo stroške sušenja in skladišćenja, 42 din, po tej ceni pa je noče kupovati nihče izven Vojvodine. Letošnjih težav s koruzo je krivo tudi to, da kmetovalci niso hoteli prodajati stare koruze po 37 din, ampak so računali z višjo ceno. Zdaj pa ne morejo prodati niti stare niti nove koruze, čeprav je suša letos oklestila letino. Očitno je, da koruza zdaj zanima le malokoga, in sicer predvsem zaradi visokih obresti zalog. Nihče si noče preskrbeti koruze za vse leto, saj bi si s skladišćenjem zvišal stroške. Takšna logika vodi družbene odkupovalce pa tudi živinorejce, ki so razprodali svoje črede in izpraznili hleve. O zadnjih pravijo v Vojvodini pol za šalo pol zares, da se je živinorejcem začelo goditi o boljše zato, ker so kmetovalci na slabšem. Kmetovalci so živinorejce do nedavna neusmiljeno izsiljevali z visokimi cenami koruze. Vendar kmetje najbolj negotujejo nad kombinati, ki odkupujejo koruzno zrnje po 25, koruzo v storžih pa po 17 din za kilogram, čeprav je bila dogovorjena cena 31 oziroma 22 dinarjev. V nekaterih kmetijsko industrijskih kombinatih to ceno kmetom priznavajo, vendar jim zaračunavajo stroške sušenja, tako da ostane cena v bistvu enaka. Družbeni sektor očitno noče tvegati in vali vse breme na kmetovalce.

Številni kmetje pravijo, da se po vsem tem koruze ne splača prodajati po tej ceni in da jo bodo porabili za kurjavo namesto premoga. Povprečni hektarski pridelek – šest ton namreč po teh cenah vrže kmalu samo 200.000 dinarjev. Čisti dobiček, je več kot dvakrat manjši, kmetje pa dobo morali odpreti možniji-

ček za nove naložbe. Računi kažejo, da bodo znašale naložbe v hektar, zasejan s pšenico – od oranja do kombajniranja – kar 220.000 dinarjev.

Ta najnovejša zmeda na trgu koruze priča o tem, da ob odsotnosti ekonomske politike v kmetijstvu cvetejo špekulacije. Svoj čas, ko so koruzo plačevali kot suho zlato, so kmetovalci špekulirali in jo hranili v kašćah. Zdaj špekulirajo odkupovalci, koruze pa je dovolj. Kaj se bo zgodilo naslednjič?

GV41-SD

Izšlo v uradnih listih

SRS

1. Iz poročila Zavoda SRS za statistiko, objavljenega v Ur. l. SRS 33/85, je poprečni mesečni čisti osebni dohodek vseh zaposlenih delavcev v SRS v obdobju januar-julij 1985 v primerjavi s poprečjem 1984 povečan za 62,4 %.

2. V Ur. l. SRS 34/85 je objavljen Sklep o ugotovitvi poprečnega obračunskega mesečnega osebnega dohodka na delavca po podskupinah v SRS za obdobje januar-junij 1985.

3. V Ur. l. SRS 35/85 je objavljeno prečiščeno besedilo Zakona o samoprispevku ter prečiščeno besedilo Zakona o davku na promet nepremičnin.

4. V Ur. l. SRS 36/85 je objavljen Odlok o določitvi količnika za valorizacijo katastrskega dohodka. Katastrski dohodek se valorizira z enotnim količnikom, določenim za vse katastrske kulture v vseh katastrskih okrajih in sicer v višini 2,1.

SFRJ

V Ur. l. SRS 54/85 sta objavljena Odlok o zašćitni ceni koruze letine 1986 in zašćitni ceni koruze letnika 1985. Za letino 1986 je zagotovljena zašćitna cena 42,30 din za kilogram, za koruzo letine 1985 pa 33,30 din za kilogram.

Pravni oddelek
Nuša Rojc

HMEZAD
KZ Savinjska dolina Žalec
in DO Kmetijstvo Žalec

razpisujeta

JAVNO LICITACIJO

za prodajo rabljenih osnovnih sredstev, kmetijske mehanizacije in poslovnega inventarja.

Na licitacijo lahko pripeljejo kmetijske stroje tudi združeni kmetje.

Seznam sredstev, namenjenih za prodajo je na sedežih delovnih organizacij, TZO in TOZD.

Licitacija bo 26. decembra s pričetkom ob 9. uri v TZO Trnava v Trnavi.

Pred pričetkom licitacije morajo udeleženci plačati varščino v višini 10 % izklicne cene.

Sodelovali na 33. GTŽ Slovenije v Portorožu

Tudi letos smo se v DO Gostinstvo-turizem Žalec odločili, da bomo sodelovali na GTŽ Slovenije v Portorožu.

Ves trud in prizadevanja, ki smo jih vložili v pripravo na tekmovanje, niso bila zastonj.

V skupnem tekmovanju, ki je bilo sestavljeno iz priprave pogrinjka, flambiranja, priprave kuharskih izdelkov in priprave slaščičarskih izdelkov, smo prejeli bronasto medaljo.

Vodja ekipe je bil Franc SERDONER.

Za pripravljen pogrinjek in flambiranje je Slavica OC-VIRK prejela srebrno medaljo.

Za kuharske izdelke, ki so jih pripravili Jožica JOŠT, Jožica VITANC in Stane SEDMINEK, smo prejeli bronasto medaljo.

Za pripravljene slaščičarske izdelke, ki so jih pripravili Jožica JOŠT, Jožica VITANC in Terezija ADAMIĆ, smo prav tako prejeli bronasto medaljo.

V tekmovanju posameznikov: v flambiranju je prejela Slavica OC-VIRK srebrno, v mešanju pijač Jože OC-VIRK prav tako srebrno, Ivica IVEŠIĆ pa je v mešanju pijač prejel bronasto medaljo.

Vsem sodelujoćim iskrene čestitke!

Spomini na vlak

»Veš, dekle, to je dogodek, ki se ne da opisati. Preprosto, preveć veličasten je, da bi zanj našli prave besede.« S to mislijo je tov. Angela REBERNIK iz Žalca zaključila najin pogovor o vlaku bratstva in enotnosti. Ko sem zapisovala te besede, nisem doumela njihovega globokega pomena. Nisem si mogla misliti, da bi bila kakšna stvar tako lepa, tako svećana, tako naj, naj... da bi se ne dala opisati.

A ko sem tiste srede zjutraj stopila z vlaka in so me domaći obsuli z vprašanji, sem jim odgovorila z eno samo solzo, ki mi je stekla po licu.

Kaj je tisto skrivnostno in lepo o vlaku bratstva in enotnosti? Poskušala vam bom razložiti. Ne vem, če mi bo uspelo. Ampak, poskusim le lahko.

Pozna večerna ura je. Kazalci se bližajo dvanajsti. Vse mesto spi, le na železniški postaji je hrup. Grući ljudi z žarećimi, nasmejanimi obrazi, se pridruživa še medve z mamo. Otovorjena sem s potovalko in s torbo, v kateri imam popotnico. Čez nekaj trenutkov se na postaji zasliši glas: »Vlak bratstva in enotnosti '85 je prispel iz Maribora. Nadaljeval bo

pot proti Srbiji. Srećno!« Še beseda za pozdrav in že se peljemo.

Nekaj trenutkov traja zmeda s prtljago in namešćanjem, nato pa se vse umiri. Opazujem svoje sopotnike. Navzven se mi vsi zdijo umirjeni in brezskrbni. Ali so tudi oni doživljali v sebi isto kot jaz?

Nimamo mnogo časa za razmišljanje drug o drugem, kajti že se je po vlaku razlegala pesem. In ne mine dolgo, ko smo tudi mi sredi veselja. Nihće ne sliši natakarejev, ki delijo pijačo. Nihće ne vidi kontrolorjev. Vsi samo pojemo in se veselimo. Ko je razpoloženje na višku, pa se postavimo v vrsto in med prepevanjem pesmic, kot so: Ringaraja, Naša ćetica koraka, Mi se imamo radi, in podobne, se podamo po celem vlaku. Pozdravljamo znance, spoznavamo nove prijatelje, skratka, vzdušje je nepopisno.

Ura je pol štirih. Vsi utrujeni se vrnemo v kupe in kot ubiti popadamo na sedeže. Vendar nihće dolgo ne spi. Ob pol šestih smo vsi zopet budni in pripravljeni na nove dogodivščine.

Pogledam skozi okno in vidim, da smo že blizu Beograda. V roke vzamem vozni red. Peljali smo se mimo Laškega, Zidanega mosta, Zagreba, Vinkovcev in Sremske Mitrovice. Medtem pa se že pripeljemo na postajo Topćider. Tu je predviden daljši postanek – približno dve uri. Odidemo v dom JLA, kjer so nam domaći pripravili osrednjo prireditev. To je bil dogodek, ob katerem so mi v oći stopile solze, v grlu se mi je naredil nekakšen »cmok« in nisem verjela, da je kaj takšnega sploh mogoće.

Peljemo se dalje. Mi v smeri Kraljeva, druga kompozicija pa do Titovega Ućica. V Beogradu je na vlak prišla delegacija iz Kruševca in med njimi tudi moja gostiteljica, Olivera Marković. Minilo je nekaj minut, in že sva bili sredi pogovora. Le ena ovira je bila med nama, a tudi to sva uspešno premostili – jezik. Nekaj časa sem se hudo znojila, če sem hotela kaj povedati, a sem se tudi na to navadila.

Bolj ko se je bližal cilj potovanja, bolj sem bila nestrpna. Vsaka postaja mi je bila korak bliže. In končno je Kruševac tu. Tudi na tej postaji je, kakor na vseh prejšnjih, igrala godba na pihala. Pionirji so plesali kolo, recitali pesmi... Ko stopimo z vlaka, nas obstopijo domačini. Pozdravljanja ni ne konca ne kraja. In ko nam končno uspe, da odidemo s postaje, začne deževati. Kar se da hitro stečemo do gledališča, kjer nam postrežejo z dobrotami in srbskimi specialitetami. Potem pa odidem z Olivero domov. Da, domov. Njen dom je postal moj dom in upam, da bo kmalu tudi moj dom lahko Oliverin.

Spoznala sem še ostalih pet članov družine in številne sosede. Povem vam, po tako napornem dnevu sem z veseljem odšla spat.

Naslednje jutro sem vstala ob pol šestih. Po običajnem umivanju in oblačenju sva z Oljo (tako jo kličejo doma) zajtrkovali. Človek ne bo verjel. Na izbiro imam palačinke, ajvar, skuto, sir, hrenovke, maslo, marmelado iz gozdnih jagod in še deset drugih stvari.

Ko je ura pol devetih, odideva pred sindikalni dom, od koder se odpeljemo na izlet po okoliških krajih. Najprej v Dvorane, kjer si ogledamo kulturni program, potem pa v Veliki Šiljegovac. Tudi tu nas pristrčno sprejmejo. Po kratkem kulturnem programu si ogledamo osnovno šolo in poskusimo delo vestnih gospodinj. Čez kakšno uro se odpeljemo dalje. V Ribare. Po ogledu kraja se odpeljemo še v Ribarsko Banjo. To je zdravilišče s termalno vodo. Tam položim venec na grob narodnega heroja.

Za konec nas čaka še kosilo v hotelu. V Kruševac se vrnemo ob pol šestih popoldan. Z Oljo odhitiva domov, da za nekaj minut počijeva, potem pa... Kljub temu, da sva v Ribarski Banji že skoraj obupali, pa sva za večerno zabavo takoj spočiti. Sprehod po mestu, pogovori s prijatelji in za konec še – sladoled. Sredi oktobra.

Domov prideva na smrt utrujeni in komajda imava toliko moči, da se umijeva in preoblečeva. Temu sledi še: »Lahko noč!« in sladko spanje. Počasi odprem oči in pogledam na uro. Šest. V sobo prihiti Olja, ki je že pripravila zajtrk. Ko se najeja, odideva na jutranji potep. Čez mesto po dolgem in počez, nato pa zopet pred sindikalni dom. Danes je na programu obisk Narodnega muzeja, Slobodišta in tovarne »14. oktober«.

V Narodnem muzeju si ogledamo razvoj Kruševca. Pred muzejem pa stoji »stric Lazar«. To je seveda car Lazar, v Kruševcu in tudi drugod prav poznan. Ko se peljemo proti Slobodištu, se mi niti ne sanja, kaj nas čaka tam. Nemogoče je govoriti o tem. Naj samo povem, da je tu 28. junija 1943. leta okupator ustrelil 423 talcev, do konca vojne pa še 600. In tu je danes več kot tisoč grobov – tisoč vrtnic, ki s svojo krvavo rdečo barvo izpričujejo dogodke. Le ena, tista, ki raste v sredini, je bela. Kako čudovit simbol, obenem pa tako žalosten. Do dna srca nam je segla pripoved o umirajočih, pripoved o tistih, iz katerih je vzcvetela svoboda.

Spet se peljemo. Tokrat proti tovarni traktorjev »14. oktober«. Tu je zaposlen Oljin oče, ki naju je pričakal. Skupaj smo odšli skozi nekaj proizvodnih dvoran do jedilnice, kjer nas je čakalo kosilo.

Z Oljo sva »ušli« pred drugimi. Napotiva se proti radioklubu. Na žalost pa ta ni odprt, tako, da mi je načrt, da bi poklicala Žalec, padel v vodo.

Pred nama je še celo popoldne. Odšli sva domov in začeli nabirati moči za večer. Ko je ura šest popoldan, zazvoni telefon. Olja odide iz sobe in ko pride nazaj, je vsa nasmejana. »Tina, pridi, greva na slavnostno večerjo!« Bomba! Tale večerja je pa izven programa. Še en dokaz več, kako koristno je imeti koga od poznanih v vrstah organizacijskega odbora. Na tej večerji so sodelovale nekakšne delegacije, med njimi pa medve. Bilo je super! Ko sva se spravili spat, je bila ura nekaj čez polnoč.

Zjutraj pa ob šestih zopet vstati. Malo hudo je to po nekaj urah spanja, pa bo že šlo. Odideva k prijateljem, ki naju že čakajo in popoldne dobesečno prelenarimo. Na svečano kosilo na Bagdali – to je hrib, ki se vzpenja nad Kruševcem – pridemo s polurno zamudo. Po obedu zaplešemo še zadnje kolo. Preden pa smo odšli, me je čakalo neko opravilo. Intervju z novinarko radia Kruševac. Odgovorila sem na nekaj vprašanj in prebrala spis, ki me je pripeljal sem. Na žalost je prehitro prišla ura, ki je bila najtežja. Slovo.

Spet je deževalo kot iz škafe. Na postajo smo prišli malo prehitro in žalostni so bili trenutki do prihoda vlaka. Čeprav smo se trudili, da bi ostali mimi, so solze zmagale. Drsele so nam po licih in se mešale z deževnimi kapljami.

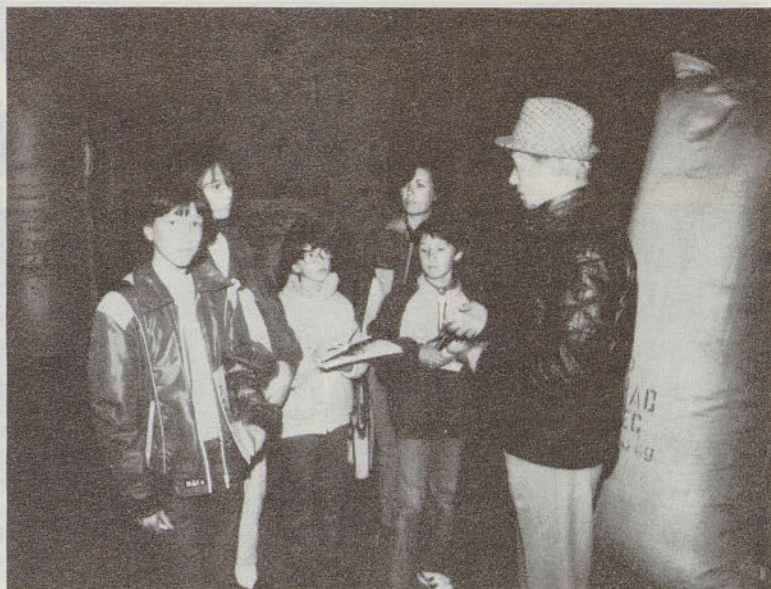
»Nasvidenje, srečno!« so bili še zadnji klici, preden je vlak odpeljal. Stotine rok je mahalo v pozdrav. Mesta ni več videti. Vsak je sam s svojimi spomini. Pa spet pridejo drugi in spet se začne veselje. Kljub slovesu. Ko prispemo do Topčidera, je spet daljši postanek, kajti vagone je treba ponovno prekllopiti. Brž poiščem tov. Reberninkovo, ki se je pripeljala iz Požege in ji poskušam v eni sapi povedati, kako je bilo. A časa je dovolj.

Noč preživim v bifeju. Glasba in nekaj vrstnikov, pa pogovori o dogodkih. To je bila vsebina te noči. Takrat nisem spala niti minuto. Kdo bi spal, ko pa se dogaja toliko zanimivega!

Kaj kmalu je vlak v Celju. Ko stopim z vlaka, me domači obsujejo z vprašanji...

Spet sem na začetku pripovedovanja. Upam, da sem vam odgnila vsaj eno zaveso izmed stotih, ki zakrivajo doživetje takšnega potovanja. Res je nepozabno. Vendar ne bo ostalo le pri tem. Olja bo prišla v Slovenijo in zopet bom jaz pri njej. To bova nadaljevali, dokler bova lahko.

Ob koncu pa bom storila to, kar bi morala že na začetku, pred prvimi besedami. Rada bi se še enkrat zahvalila tov. Reberninkovi. Na osnovi njenega pripovedovanja je nastal spis, ki mi je bil vozovnica za vlak bratstva in enotnosti. Torej, hvala

Na skupnih službah so se člani novinarskega krožka na osnovni šoli Žalec seznanili s sestavo SOZD Hmezad in si ogledali film o njegovi dejavnosti. Ogledali so si RC in dolino z vrha Hmezad export-importa. Tov. Ivan Pražnikar jim je razkazal pot hmelja od prevzema do nakladanja balot na vagone.

vam, tov. Reberninkova, hvala vam. Samo to vam bom rekla, ker vem, da vam tega ne bom mogla nikdar poplačati. Hvala vam!

Tina Knapp
Grize

Gradivo za januarsko številko Hmeljarja, prosim, da pošljete do 10. decembra!

Urednik

Želite pričakati NOVO LETO 1986 v prijetnem razpoloženju ob pestrem zabavnem programu z bogatim silvestrskim menujem?

Vse to ponujata enoti Gostinstva-turizma Hotel Golding-Rubin in Hotel Prebold, ki organizirata

SILVESTROVANJE

Pripravili vam bomo bogat silvestrski menu, zabavali vas bodo znani ansamblji.

V sredo 1. januarja 1986 bo novoletni ples v hotelih Golding-Rubin in Prebold.

Vabi
Gostinstvo-turizem
Žalec

Enajstega novembra nas je po dolgotrajnem sušnem in toplem obdobju presenetil prvi sneg. Naslednji dan pa ga je padlo nad 10 cm in z njim tudi temperature do -7 °C. Okrog 15 cm je še dosulo 18. in 19. XI.

Takšen bo podmladek savinjskega žrebca prihodnje leto.

Savinjski plemenski žrebec in njegovo potomstvo

V lanskim plemenilni sezoni je imel plemenski žrebec Štefana Golhlea iz Gotovelj 41 pripuščenih kobil. Do konca plemenilne sezone v avgustu je imel 143 uspešnih skokov. Pripust je vodila strokovna služba KZ Savinjska dolina. Kobile smo pripuščali 3 do 4-krat v času gonjenja. Približno 16. dan po zadnjem uspešnem skoku je žrebec kobilu še preizkusil oz. kontrolirali smo, če je kobilica breja. Ponovnih skokov nismo registrirali. Dinamika pripuščeni kobil po mesecih izgleda takole: v februarju 3, v marcu 7, v aprilu 7, v maju 6, v juniju 10, v juliju 3, v avgustu 5. Tudi lani je bil višek pripusta v mesecih april, maj, junij, ko je gonjenje najintenzivnejše in največja plodnost kobil.

V žalski občini imajo še okrog 60 kobil in od tega jih je bilo 23 pripuščeni, ostale so bile iz celjske občine (12), laške (4) in trboveljske (2). V naši občini se pripušča okrog 40 % kobil in razveseljivo je, da jih je v drugi plemenilni sezoni pripuščeni še 10 več kot v letu 1983 (komaj 13).

Kvaliteta podmladka je izredno dobra. Plodnost kobil je 68 % (v kmečki reji je običajno do 50 %). To govori v prid plemenjaka, dobrega dela žrebčarja in strokovnega svetovanja strokovne službe KZ. Živorojenih je bilo 24 žrebet in sicer 13 žrebičk in 11 žrebičkov.

V letošnjem letu so potomci prevzeli tudi barvo žrebca (skoraj tretjina je vranih, medtem ko so v preteklem letu prevzemali izključno barvo kobil (rjavci). Od 41 pripuščeni kobil se je obrežilo 28 kobil. Breje so ostale predvsem tiste, ki so bile pripuščene 3-krat. Breje niso ostale starejše kobile ali takšne, ki so bile prvič pripuščene in so do tokrat samo stale v hlevu. Še enkrat bi opozoril konjerejce, da vse tiste kobile, ki niso ostale breje, pregleda veterinar in se potem na podlagi njegove ugotovitve odločijo za nadaljnje ukrepe (zdravljenje ali zamenjava kobile).

Svetujemo tudi, da se konjerejci bolj poslužujejo ugotavljanja brejosti. Kobili, za katero mislimo, da je breja, prestrežemo urin okrog 130 dne po zadnjem uspelem skoku in ga odnesemo na Zavod za živinorejo in veterinarstvo Celje. Preiskava je v 97 % točna.

V letošnjem letu je zavrglo nekaj brejih okrog 7. meseca brejosti in poginilo več žrebet v ranem obdobju življenja. Najpogostejše napake so bile: nepravilna prehrana kobil, v dveh primerih dvojčki, nepravočasna pomoč pri porodu, nepoznavanje poroda pri kobilu, nepotrebno čakanje na izboljšanje morebitnega obolenja (driska) in napake pri prehrani (močna krmila – prenažrtje). V eni od števil bomo natančneje spregovorili o vseh teh perečih vprašanjih.

Torej rezultati so spodbudnejši od lanskih in upamo, da ta vrsta živinoreje v naši dolini ne bo doživela podobne usode kot pred leti.

Na koncu še informacija.

Vsi, ki se zanimajo za nakup brejih kobil in žrebic, se naj telefonično ali osebno zgledajo v Hmezad KZ Savinjska dolina Žalec pri Dušanu Vedeniku. Zadruga nakup kreditira.

Dušan Vedenik

BOLEZNI JABOLK V SKLADIŠČIH

Če želimo, da bo skladiščenje jabolk uspešno, moramo upoštevati nekaj pomembnih dejstev. Zavedati se moramo, da mora biti sadje različne vhodne kakovosti, če želimo, da bo uspeh skladiščenja dober. Iz slabe kvalitete po končanem skladiščenju, pa naj bo še tako dobro, dobimo vedno samo še slabšo kvaliteto. Zato je izredno pomembno, kakšna je kakovost sadja ob vходу. Procese staranja in kvarjenja lahko ob dobrem skladiščenju samo upočasnimo, ustaviti jih ne moremo.

Po izvoru delimo bolezni v glivične in fiziološke bolezni. Plodovi se lahko z mikroorganizmi okužijo med rastjo, pravilom, sortiranjem ali v času skladiščenja. V nasadu širijo mikroorganizme padavine in žuželke. Če želimo, da ostane sadje zdravo, moramo škodljivce zatirati že v nasadu. Pomembno je tudi razkuževanje embalaže in prostorov. V hladilnici razvoj mikroorganizmov omejimo s hitrim ohlajanjem, ustrezno vlago in s sestavo ozračja (kontrolirana atmosfera). Razmeroma malo je mikroorganizmov na lupini zdravih in nepoškodovanih plodov. Mikroorganizmi postanejo nevarni zlasti na poškodovanih in prezrelih plodovih.

Fizioloških poškodb ne povzročajo mikroorganizmi, ampak so največkrat posledica nepravilnih rastnih razmer (premalo ali preveč dežja, preobilno gnojenje z dušikom), nezrelosti ali prezrelosti plodov, napačnega režima hlajenja.

Parazitne bolezni

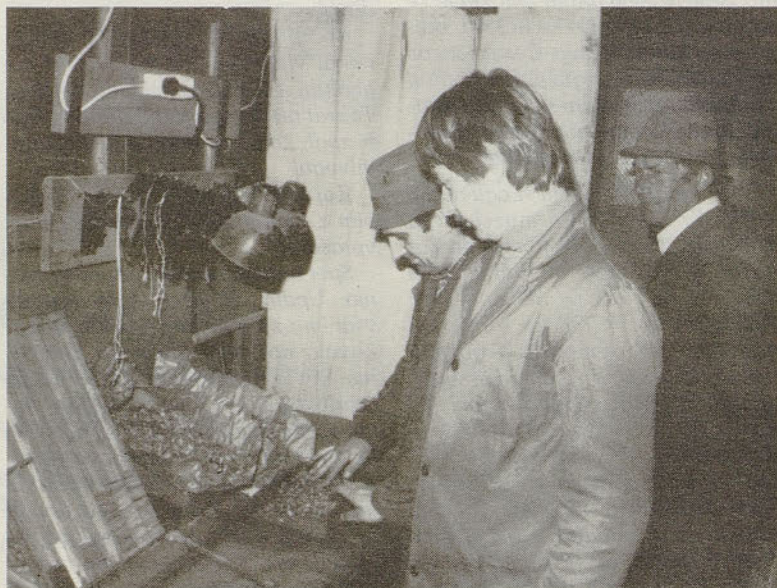
Najnevarnejša vrsta gnilobe v hladilnicah je **grenka gniloba**. Povzročajo jo glivice *Gleosporium*. Glivica prodre v meso skozi lenticelo, razvija se tudi pri 0 °C. Plodovi se okužijo že v nasadu, ampak troši so inaktivni toliko časa, dokler plod ne dozori in postane manj odporen. Gibajoči zrak trosov ne širi, zato menijo, da okužbe v hladilnici niso mogoče. Bolezen lahko nenadoma izbruhne. Najprej opazimo okrogla gnila mesta okrog lenticel, nato se gniloba razširi v obliki koncentričnih krogov. Zlasti ogrožena je sorta zlasti delišes. Gnilobo okusimo tudi v sicer zdravem delu plodu. Tako sadje ni uporabno niti za sokove.

Bolezen lahko za nekaj časa odložimo s hrambo v kontrolirani atmosferi (CA : 3–4 % CO₂).

Zeleno gnilobo povzroča plesen *Penicilium*. Sadje prinese trose že iz nasada ali obiranju. Troši se naselijo v poškodovana mesta po koži. Bolezen raje napade bolj zrelo sadje. Bolezen lahko preprečimo s škropljenjem nasadov z organskimi fungicidi ter z razkuževanjem embalaže in prostorov z 1 % klorovo raztopino ali z drugim razkužilom.

Gnilobo peščišča povzročajo klice *Fusarium* in *Gleosporium*. Okužbe nastajajo že med rastno dobo. Bolezen se prične razvijati iz peščišča navzven. V notranjost prodre skozi čašo ali skozi rano, kjer je iztrgan pecelj.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Smo v obdobju živahnega prevzema hmelja v Hmezad export-importu. Zato ima prevzemalec Viki Škorjanc polne roke odgovornega dela.

PREVZEM MLEKA NA OBMOČJU MLEKARNE HMEZAD 1984. LETA

ODKUPNO PODROČJE MLEKA

Zajema področje naslednjih občin:

celjske regije: Celje, Laško, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje, Velenje, Žalec

koroške regije: Ravne, Dravograd

zasavske regije: Trbovlje, Hrastnik – Dol

posavske regije: Sevnica ter

podravske regije: Slovenska Bistrica – Oplotnica

Za večji odkup mleka na obstoječem področju je potrebno storiti:

- povečati proizvodnjo mleka po kravi s kvalitetno osnovno krmo;
- razširiti zbiralne proge;
- zajeti več krav v odkup;
- specializirati proizvajalce za proizvodnjo mleka;
- pojačati strokovne službe, ki delajo na področju pospeševanja mlečne proizvodnje.

Številčni prikaz govedi, od tega vseh krav in krav zajetih v odkup mleka po občinah v letu 1984

Tabela št. 1

Občina	Število govedi	Krav	Krav zajetih v odkup	
			številčno	procentno
Žalec	15.836	5.948	4.677	79
Celje	7.560	3.638	1.217	33
Šentjur	7.309	5.200	3.880	75
Slov. Konjice	8.102	3.541	2.120	60
Laško	6.941	2.700	1.650	61
Šmarje	17.100	8.780	5.301	60
Velenje	6.300	2.262	1.287	57
Slov. Bistrica	2.163	855	475	56
Trbovlje	1.098	480	172	36
Hrastnik	960	360	141	39
Sevnica	6.500	3.800	798	21
Ravne na Koroškem	5.700	2.550	950	37
Dravograd	2.948	1.300	490	38
Skupaj	88.517	41.414	23.158	56

Iz tabele št. 1 je razvidno, da je v odkupnem območju mlekarne zajetih v odkup mleka 23.158 krav oz. 56 % celotnega staleža krav.

Stalež govedi v Slovenski Bistrici je zajet le za del odkupnega območja mlekarne Hmezad – torej na področju Oplotnice.

Pregled števila proizvajalcev krav, zajetih v odkup in razporeditev proizvajalcev po številu krav

Tabela št. 2

Zap. št.	Dobavitelj	Število proizvajal.	Število krav zajetih v odkup	Razporeditev proizvajalcev po številu krav		
				1–3	4–9	> 10
1.	Hmezad TOZD Kmet. Žalec, DE Govedoreja	1	1.098			1
2.	Merx KZ Šentjur, TOZD LKP	1	80			1
3.	Merx KZ Laško, TOZD LKP	1	56			1
4.	KG Hotemež	1	65			1
5.	KKZ TZO Odor, Dravograd	1	9		1	
6.	KKZ TZO, Trata Prevalje	1	155			1
LKP – Skupaj		6	1.463		1	5
7.	Hmezad KZ Savinjska dolina	971	3.579	476	461	34
8.	Merx KZ Celje – TOK	413	1.217	328	79	6
9.	Merx KK Šentjur – TOK	1.218	3.880	808	394	16
10.	Merx KZ Sl. Konjice	615	2.120	544	59	12
11.	Merx KZ Laško	543	1.650	415	105	23
12.	Hmezad KK Šmarje	2.200	5.301	1.652	526	21
13.	ERA TOK Kmetijstvo Šoštanj	268	1.287	128	116	24

14. Hmezad KZ Sl. Bistrica, TZO Oplotnica	148	475	112	34	2
15. ABC ZKZ TZO Trbovlje	52	172	35	17	–
16. ABC ZKZ TZO Dol	141	141	60	81	–
18. Mercator KK Sevnica TOK	303	798	296	7	–
19. KKZ TZO »Trata«, Prevalje	159	950	53	69	37
20. KKZ TZO »Odor«, Dravograd	130	490	75	40	15
KOOP Skupaj	7.161	22.060	4.983	1.988	190
Vse skupaj	7.167	23.523	4.983	1.989	195

Iz tabele št. 2 je razvidno število proizvajalcev, krav zajetih v odkup in razporeditev proizvajalcev po številu krav.

Od vseh proizvajalcev 7.167 je 69 % proizvajalcev, ki redi od 1–3 krave in le 2 % proizvajalcev, ki redi nad 10 krav. Zanimivo, da imamo v letu 1984 povečanje proizvajalcev, ki redi nad 10 krav za 59, vendar so procenti razporeditve proizvajalcev po številu krav enaki letu 1983.

V letu 1984 se je povečalo na obstoječem področju (brez Sl. Bistrice) število proizvajalcev – kooperantov za 11 %, število krav pa za 1 %.

Odkup mleka in prodaja konzumnega mleka in jogurtov

Tabela št. 3

Leto	Odkupljena količina lit.	Konzumno mleko lit.	Jogurt v kozarcih
1982	36,378.684	14,335.339	16,598.000
1983	40,016.444	14,619.185	12,874.726
1984	45,646.411	13,991.300	12,580.879

Iz tabele je razvidno, da odkup mleka močno narašča. Pri prodaji konzumnega mleka in jogurtov je opaziti stagnacijo.

Odkup mleka iz lastne kmetijske proizvodnje

Iz lastne kmetijske proizvodnje odkupujemo mleko neposredno. V tej proizvodnji je opaziti že nekaj let stagnacijo, saj se količine bistveno ne spreminjajo.

Odkup mleka iz lastne kmetijske proizvodnje v 000 litrih za obdobje 1982–1984:

Tabela št. 4

Proizvajalec	1982	1983	1984	Indeks	
				83/82	84/83
Hmezad Kmetijstvo Žalec	5.500	5.474	5.723	100	105
KKZ TZO Trata Prevalje	588	612	622	104	102
KKZ TZO Odor Dravograd	41	34	43	83	126
Merx KK Šentjur	248	246	262	99	107
KZ Laško	127	142	136	112	95
KG Hotemež	210	241	206	115	85
Skupaj	6.714	6.749	6.992	101	104

Odkup mleka iz kooperacijske proizvodnje

Odkup mleka iz kooperacijske proizvodnje poteka preko organizatorjev odkupa – kmetijskih združenj, temeljnih združnih organizacij. V tej proizvodnji količine močno naraščajo. Iz indeksov v tabeli je razviden močan dvig količin pri ZKZ TZO Dol, Hmezad KK Šmarje, ERA Kmetijstvo Šoštanj, Merx KZ Laško in drugih.

V tabeli št. 5 je za leto 1983 navedena količina mleka s področja Hmezad KZ Sl. Bistrica v oklepaju, to mleko je odkupila mlekarne Maribor.

V letu 1984 pa smo dosegli indeks odkupa 147, kar pa je rezultat dodatnega vlaganja v proizvodnjo mleka na področju TZO Oplotnica.

Odkup mleka iz kooperacijske proizvodnje v 000 litrih za obdobje 1982–1984:

Tabela št. 5

	1982	1983	1984	Indeks	
				83/82	84/83
Hmezad KZ Savinjska dolina	6.342	7.059	8.010	111	113
Hmezad KK Šmarje	6.820	8.663	9.099	112	119

Hmezad

Hmezad KZ Sl. Bistrica, TZO Oplotnica	–	(477)	704	–	147
Merx KZ Celje	1.731	1.936	2.140	112	111
Merx KZ Sl. Konjice	2.365	2.700	2.861	114	106
Merx KZ Laško	1.773	2.205	2.528	124	115
Merx KK Šentjur	3.886	4.276	4.828	110	113
Mercator KK Sevnica	1.289	1.306	1.457	101	112
ERA T. Velenje TOZD Kmetijstvo Šoštanj	2.363	2.685	3.166	114	118
ABC ZKZ TZO Trbovlje	227	203	206	89	101
ABC ZKZ TZO Dol	207	280	360	135	129
KKZ TZO Trata Prevalje	1.743	1.916	2.051	110	107
KKZ TZO »Odor« Dravograd	918	1.038	1.137	113	110
Skupaj	29.664	33.267	38.545	112	116
Skupaj LKP, KOOP	36.378	40.016	45.537	110	114

Gibanje odkupa mleka nekaterih mlekar v Sloveniji v letu 1984

v 000 lit			Tabela št. 6	
Mlekarna	Skupaj 1984	Indeks (83 = 100)		
Hmezad Mlekarna	45.537,0	113,8		
Ljubljana	108.387,8	105,5		
Maribor	34.825,0	108,8		
Murska Sobota	34.661,5	102,1		
Kranj	25.607,9	101,1		
Skupaj SRS	338.406,4	105,8		

Skupni indeks porasta količin za vse mlekarne v Sloveniji je 105,8.
Največji porast količin v Sloveniji je bil na področju mlekarne Hmezad.

DINAMIKA ODKUPA MLEKA PO MESECIH

Dinamika odkupa mleka po mesecih kaže ustaljeno podobo sezonskega nihanja. Ta nihanja so izrazita zlasti v kooperacijski proizvodnji. Mesečni odkup je v mesecih maj, avgust za 725.018 litrov večji od mesecev januar, april, kar predstavlja 21 % porast ali z drugimi besedami, je v mesecih maj, avgust dnevno večji odkup za 23.578 litrov, za kar je potrebno vpeljati dodatne štiri dovozne proge.

POVPREČNA TOLŠČA ODKUPLJENEGA MLEKA

Tolšča v mleku je bistveni faktor za določanje cene mleka. Iz podatkov je zaključiti, da je tolšča po posameznih dobaviteljih zelo konstantna. Povprečna tolšč po dobaviteljih so že vrsto let konstantna in se gibljejo le v desetinkah odstotka. Tolšča predstavlja izračunani povpreček ca. 18.000 obveznih vzorcev po terenskih kontrolorjih po zbiralnicah in odvzetih vzorcev po avtomatiki specialnega vozila »cisterni«. Navadna tolšča predstavlja dejansko priznано tolščo za izračun cene, torej plačano tolščo.

V letu 1984 je bilo refraktometrijsko ugotovljeno dodajanje vode v 200 primerih:

Povprečna tolšča odkupljenega mleka po dobaviteljih od leta 1982–1984

Tabela št. 7			
Dobavitelj	1982	1983	1984
Lastna kmetijska proizvodnja			
Hmezad Kmetijstvo	3.677	3.677	3.766
KZ Prevalje	3.718	3.631	3.618
KZ Dravograd	3.711	3.687	3.806
KK Šentjur	3.591	3.579	3.617
KZ Laško	3.634	3.525	3.715
KG Hotemež	3.614	3.612	3.493
SKUPAJ	3.675	3.656	3.738

Povprečna tolšča odkupljenega mleka po dobaviteljih od leta 1982–1984

Tabela št. 8			
Dobavitelj	1982	1983	1984
Kooperacijska proizvodnja			
Hmezad KZ Savinjska dolina	3.752	3.669	3.795
Hmezad KK Šmarje	3.738	3.704	3.742
MERX KK Šentjur	3.722	3.658	3.747
Mercator Sevnica	3.718	3.703	3.788
Merx KZ Sl. Konjice	3.703	3.615	3.657
ERA Šoštanj	3.679	3.662	3.712
ZKZ TZO Trbovlje	3.732	3.684	3.766

ZKZ TZO Dol	3.762	3.693	3.765
Merx KZ Laško	3.669	3.621	3.740
KKZ Dravograd	3.794	3.746	3.809
KKZ Prevalje	3.718	3.652	3.703
Merx KZ Celje	3.708	3.610	3.731
Hmezad Sl. Bistrica TZO Oplotnica	–	–	3.731
SKUPAJ	3.785	3.674	3.746
OBA SKUPAJ	3.716	3.671	3.744

Povprečna tolšča odkupljenega mleka nekaterih mlekar v SRS za leto 1984

Tabela št. 9	
Mlekarna	leto 1984/% m. m.
Hmezad Mlekarna	3.746
Ljubljana	3.66
Maribor	3.72
Murska Sobota	3.83
Kranj	3.78
Ljutomer	3.70
Kobarid	3.69
Ptuj	3.66
Postojna	3.62
Povprečje SRS	3.71

Procent mlečne masti za Mlekarno Hmezad je 3.746 in predstavlja dejansko primerno tolščo za izračun cene oz. plačano tolščo.

Podatke ostalih mlekar smo prejeli preko ŽPS, podatke so posredovale mlekarne.

Po navedenih podatkih je dosežen procent tolšče najvišji v Murski Soboti, tretja najvišja plačana tolšča v SRS pa je na področju Hmezadove mlekarne.

Pregled odkupljenega mleka na kravo in na proizvajalca po organizacijah za leto 1984

Tabela št. 10		
Odkup mleka v litrih		
Organizator	po kravi	po proizvajalcu
Hmezad KZ Savinjska dolina	2.238,0	8.249,1
Hmezad TZO Oplotnica	1.481,8	4.755,8
Hmezad KK Šmarje	1.716,4	4.135,8
Merx KZ Celje – TOK	1.847,7	5.180,7
Merx KK Šentjur TOK	1.244,3	3.963,6
Merx KZ Sl. Konjice	1.349,8	4.652,8
Merx KZ Laško	1.532,1	4.655,8
ERA TOK Kmetijstvo Šoštanj	2.459,6	11.811,9
ABC ZKZ TZO Trbovlje	1.196,0	3.956,0
ABC ZKZ TZO Dol	2.552,4	2.552,4
Mercator KK Sevnica – TOK	1.825,5	4.807,8
KKZ TZO »TRATA« Prevalje	2.159,2	12.901,4
KKZ TZO »ODOR« Dravograd	2.319,8	8.744,0
KOOP SEKTOR SKUPAJ	1.752,2	5.382,7
Hmezad TOZD Kmetijstvo Žalec	5.212,4	5.723.188,0
Merx KZ Laško – LKP	2.419,4	135.485,0
Merx KK Šentjur – LKP	3.277,5	262.202,0
KG Hotemež	3.176,0	206.440,0
KKZ TZO »ODOR« Dravograd	4.792,6	43.134,0
KKZ TZO »TRATA« Prevalje	2.613,1	621.554,0
LKP SKUPAJ	4.779,2	1.165.333,8
OBA SEKTORJA SKUPAJ	1.940,5	6.353,8

Iz tabele je razvidno, da je v kooperacijskem sektorju odkupljenega mleka po kravi 1.752,2 litra, na proizvajalca pa le 5.382,7 litra mleka.

Iz podatka odkupa mleka po proizvajalcu v kooperacijskem sektorju je razvidno, da teoretično odkupujemo mleko (po proizvodnji) le od treh krav po proizvajalcu.

HIGIENSKA KAKOVOST MLEKA

Higienska slika mleka je po področjih in po letnem času izredno spremenljiva. V vseh letnih časih pa izredno slaba.

Zaradi omenjenega se pripravlja novi način kontrole mleka, ki bo stopil v veljavo v letu 1985, v letu 1986 pa bo prostoren.

S poostreno redno kontrolo mleka bomo izboljšali kvaliteto mleka.

STRUKTURA ZBIRALNIC PO DNEVNIH KOLIČINAH PREVZETEGA MLEKA

Dobavitelji	Litri							Skupaj zbiralnic
	40	41-100	101-200	201-400	401-600	601-800	801	
Lastna kmetijska proizvodnja								
Hmezad Kmetijstvo Žalec						1	3	4
KKZ Prevalje						1	1	2
KK Šentjur				1	1			2
KZ Laško				1				1
KG Slovenska vas					1			1
KKZ Dravograd			1					1
Skupaj			1	2	2	2	4	11
Hmezad KZ Savinjska dolina			10	20	14	4	5	53
KK Šmarje		2	12	37	19	4	3	77
KZ Slovenska Bistrica		1	6	4				11
KZ Celje	2	3	1	9	4	2		21
KZ Sl. Konjice		4	9	16	2	1		32
Mercator KK Sevnica	2	9	11	5				27
ERA Velenje KK Šoštanj			5	7	1	2	4	19
ZKZ TZE Dol pri Hrast.		2	2	2				6
ZKZ TZE Trbovlje	1	2	1	1				5
KZ Laško	2	17	14	10		2		45
KKZ TZO Trata Prevalje			1	3	3	1	3	11
KKZ TZO Odor Dravograd			2	2	3	1		8
KK Šentjur		2	11	21	5	1		40
SKUPAJ – KOOP.	7	42	85	137	51	18	15	355
OBA SEKT. SKUPAJ	7	42	86	139	53	20	19	366

V letu 1984 se je povečalo število zbiralnic za 30. Iz tabele je razvidno, da je 38 % zbiralnic z dnevnim prevzemom mleka do 200 litrov. Cilj nam je, da v najkrajšem času odpravimo zbiralnice do 100 litrov dnevnega prevzema mleka in da ne odpiramo novih zbiralnic z dnevnim prevzemom mleka do 200 litrov.

NABAVA OSNOVNE SUROVINE

Glavna naloga nabavne službe je nabava mleka, odpiranje novih zbiralnic, pridobitev novih proizvajalcev mleka, ugotavljanje količin in kvalitete mleka.

Kadrovski sestav:	
vodja nabave	1
kontrolorji mleka	5
evidentičar	2
Ker kadri ne zadoščajo za hitrejši razvoj nabave mleka in izboljšanja kvalitete mleka, bomo oddelek kadrovsko zasedli še z nalogami:	
evidentičar	1 oseba
serviser hladilne tehnike	1 oseba
serviser molznih naprav	1 oseba
pospeševalec	1 oseba

Vlaganje sredstev za pospeševanje proizvodnje mleka

Mlekarna bo vlagala sredstva za pospeševanje proizvodnje mleka v programe, ki bodo dajali več mleka.

DESET NAJVEČJIH PROIZVAJALCEV MLEKA PO ZADRUŽNIH ORGANIZACIJAH V LETU 1984

Tabela št. 12

1. HMEZAD KZ SAVINJSKA DOLINA ŽALEC
TZO Braslovče

	Litrov
1. BIZJAK Jože	Letuš 50, Šmartno ob Paki 33.074
2. VODUŠEK Jože	Dobrovlje 8, Braslovče 34.671
3. TURNŠEK Jože	Podvrh 83 33.467
4. PUNCER Jože	Sp. Gorče 11 32.652
5. ROJNIK Tilka	Sp. Gorče 5 32.471
6. KOS Franc	Sp. Gorče 8 28.717
7. RAK Vinko	Podvrh 71 28.011
8. FORŠTNER Franc	Dobrovlje 3 27.168
9. MAROVT Vlado	Topovlje 25.775
10. ROJNIK Jože	Podvrh 16 24.970

Hmezad

TZO GOTOVLJE

1. HLEVSKA SKUPNOST OGRAJENŠEK	Podkraj 1, Žalec	65.434
2. ŠKAFAR Anton	Gotovlje 148, Žalec	35.131
3. GOLHLEB Metka	Gotovlje 114	34.695
4. VERDEV Franc	Podkraj 17	34.446
5. BIZJAK Ivan	Gotovlje 43	25.658
6. BOSNER Jože	Gotovlje 46	23.180
7. JELEN Franc	Podkraj 2	21.522
8. TURINEK Anton	Podkraj 9	18.876
9. HRUSTELJ Anton	Studence 18	14.709
10. HOLOBAR Anton	Migojnice 100, Griže	13.932

TZO PETROVČE

1. VEBER Franc	Galicija, Žalec	37.693
2. OSET Ivan	Drešinja vas 40, Petrov.	34.370
3. STRENČAN Viki	Levec 60, Petrovče	30.619
4. PODPEČAN Martin	Galicija, Žalec	26.950
5. OCVIRK Anica	Mala Pirešica, Žalec	21.024
6. GAJŠEK Viki	Drešinja vas 45, Petrovče	20.071
7. GAJŠEK Erika	Mala Pirešica, Žalec	18.823
8. VASLE Vinko	Studence 2, Žalec	16.753
9. KUDER Martin	Levec 51, Petrovče	14.656
10. ČRETNIK Jože	Pernovo, Žalec	

TZO POLZELA

1. HLEVSKA SKUPNOST MEŠIČ	Polzela 109, Polzela	85.765
2. HLEVSKA SKUPNOST RAKUN	Založe 9	72.120
3. CIZEJ Angela	Podvin 50	60.957
4. ŽOLNIR Ivan	Podvin 9	41.870
5. ZAGORIČNIK Vinko	Podvin 30	41.343
6. SATLER Alojz	Založe 42	33.327
7. KOŠEC Jože	Ločica 32	23.326
8. GERŠAK Maks	Založe 6	22.043
9. LIKEB Avgust	Založe 35	16.693
10. DROBEŽ Ivan	Dobrič 7	16.431

TZO PREBOLD

1. SVET Vlado	Kaplja vas, Prebold	56.176
2. ZAGOŽEN Peter	Matke 1	52.542
3. RIBIČ Martin	Latkova vas	43.602
4. ERGOT Oto	Gornja vas	41.603
5. CILENŠEK Anton	Kaplja vas	21.645
6. GRENKO Franc	Kaplja vas	21.052
7. ROJNIK Ivan	Kaplja vas	19.269
8. KOKOVNIK Marija	Kaplja vas	16.579
9. ŽGANK Rado	Šešče	16.506
10. ŠKRABE Marija	Marija Reka	15.196

TZO ŠEMPETER

1. HLEVSKA SKUPNOST KUNST	Sp. Grušovlje 12, Šemp.	67.488
2. HLEVSKA SKUPNOST COKAN		
3. RIBIČ Ivan	Roje 1, Šempeter	64.356
4. GLUŠIČ Franc	Roje 4	43.530
5. SERDONER Ivan	Sp. Grušovlje 7	41.291
6. ČETINA Jože	Zg. Grušovlje 25	31.167
7. ŽGANK Ivan	Sp. Grušovlje 6	30.531
8. ČETINA Pavla	Roje 7	28.682
9. ČETINA Ivan	Zg. Grušovlje	28.599
10. LEDINEK Cita	Sp. Grušovlje 4	27.925
	Sp. Grušovlje 10	26.169

TZO TABOR

1. KRAJNC Martin	Kapla 15, Tabor	21.691
2. TERGLAV Ivan	Tabor 44	21.099
3. JANČIGAJ Slavka	Pondor 5	17.374
4. NEMIVŠEK Vinko	Miklavž	15.073
5. PODBREGAR Stanko	Ojstriška vas	15.030
6. KOS Vinko	Loke	14.876
7. NATEK Norbert	Pondor 14	11.023
8. ŽILNIK Pavel	Tabor 45	10.954
9. SIRŠE Ivan	Tabor 41	10.954
10. LESJAK Milan	Ojstriška vas	10.910

TZO TRNAVA

1. ROŽIČ Jože	Zakl 10, Gomilsko	65.794
2. ORAČ Martin	Orla vas 29, Braslovče	29.593
3. ŠKODNIK Franc	Orla vas 15	29.512
4. STEPIŠNIK Albin	Trnava 17, Gomilsko	28.299
5. TURNŠEK Marija	Gomilsko 37	27.376
6. TURK Franc	Trnava 16, Gomilsko	26.451
7. BRINOVEC Marija	Gomilsko 18	25.957
8. ŠELIGO Franc	Zakl 2, Gomilsko	25.347
9. TEKAVC Ivan	Gomilsko 24	25.242
10. HRUŠOVAR Franc	Orla vas 25, Braslovče	23.323

TZO VRANSKO

1. HLEVSKA SKUPNOST BRIŠNIK	Prekopa, Vransko	172.228
2. PISTOTNIK Stanko	Ločica 44, Vransko	64.704
3. ŠPORIN Janko	Prekopa 20	53.943
4. ZUPAN Ludvik	Ločica 43	36.078
5. KLADNIK Alenka	Čeplje 19	28.810
6. REBERŠEK Franc	Selo 7	25.348
7. FARČNIK Anton	Stopnik 30	25.055
8. PISTOTNIK Anton	Prapreče 14	23.720
9. ROVAN Alojz	Brode 19	21.061
10. NOVAK Anton	Zajasovnik	20.849

2. DO ERA TITOVO VELENJE – TOK KMETIJSTVO ŠOŠTANJ

1. ARLIČ Ivo	Škale 82, T. Velenje	87.789
2. ROTNIK Franc	Ravne 185, Šoštanj	80.685
3. TEKAVC Jože	Topolšica 8, Topolšica	67.993
4. ROČNIK Jože	Zavodnje 31, Šoštanj	67.505
5. ROŽIČ Alojz	Topolšica 22	66.707
6. LOČAN Ivo	Topolšica 6	61.455
7. SPITAL Anton	Gaberke 81, Šoštanj	53.212
8. HRASTNIK Franc	Topolšica, 195	52.912
9. STROPNIK Jože	Ravne 32, Šoštanj	48.443
10. ROČNIK Zdravko	Zavodnje 32, Šoštanj	46.142

3. HMEZAD, KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE – TEMELJNA ORGANIZACIJA KOOPERANTOV

1. NOVAK Vili	Nova vas, Šmarje	67.994
2. SAJKO Anton	Rjavica, Rog. Slatina	47.629
3. NAMUŠ Franc	Sp. Tinsko, Vinski vrh	38.262
4. TISELJ Ivan	Vrenska gorca, Kozje	32.033
5. JANŽEK Jože	Sp. Sečovo, Rog. Slatina	31.231
6. KOVAČIČ Franc	Gubno, Kozje	30.250
7. ČAKŠ Slavko	Sp. Tinsko, Vinski vrh	30.503
8. KOVAČIČ Ivan	Ješovec, Kozje	30.369
9. TOVORNIK Marjan	Zagorje, Kozje	28.999
10. SINKOVIČ Miloš	Vrenska gorca, Kozje	28.411

4. KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA

1. MAROLT Fanika	Boštanj 4, Boštanj	52.436
2. POMPE Ivan	Razbor 42, Loka/Z. mostu	33.083
3. MIRT Anton	Kladje 3, Blanca	33.060
4. JAZBEC Marija, Anton	Drožanje 13, Sevnica	29.478
5. BECI Ivan	Razbor 44, Loka/Z. m.	25.921
6. GRAČNAR Franc	Prešna loka 1, Sevnica	25.241
7. MIRT Jože	Blanca 14, Blanca	24.953
8. AMERŠEK Zinka	Metni vrh 1, Sevnica	21.160
9. JUDEŽ Anton	Kompolje 6, Boštanj	20.549
10. KOZINC Franc	Metni vrh 2, Sevnica	19.798

5. KOROŠKA KMETIJSKA ZADRUGA, TZE ODOR DRAVOGRAD

1. KOGELNIK Jože, Lojzka	Podklanc 5	54.976
2. KONEČNIK Anton, Vida	Selovec 9	42.385
3. GORŠEK Milan, Minka	Šentjanž 1	28.390
4. KADIŠ Jože	Dobrava 6	27.396
5. BART Adolf	Šentjanž 20	27.052
6. HORVAT Vinko	Libeliče 34	25.139
7. SAJEVEC Alojz, Ana	Libeliče Tribej	23.868
8. KADIŠ Vinko, Rozina	Dobrava 5	22.946
9. GUZEJ Ivan, Ivanka	Bukovska vas 16	21.781
10. KREVIH Franc, Erna	Vič 6	21.398
11. DULER Betka	Gorče 2	21.151

6. KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKE KONJICE

1. ČREŠNAR Marija	Ostrožno 40, Loče/Polj.	26.905
2. JUHART Karel	Novo Tepanje 11, Sl. Konj.	23.755
3. POVH Viktorija	Podob 4, Loče/Poljčane	22.905
4. LEVART Pavla	Dražva vas 33, Loče/P.	22.378
5. LAH Slava	Brezje 8, Loče/P.	21.792
6. PUČNIK Anton	Perovec 2, Sl. Konjice	20.713
7. ŠMID Jože	Mlače 10, Loče/P.	20.485
8. ZORKO Anton	Škedenj 14, Loče/P.	20.488
9. JANČIČ Karel	Gračič 2, Zreče	20.228
10. BERGLEZ Milan	Sp. Grušovlje 14, Sl. Kon.	18.655

7. KOROŠKA KMETIJSKA ZADRUGA, TZO »TRATA« PREVALJE

1. MOČILNIK Rok, Slavka	Lokovica 12	77.579
2. GRADIŠNIK Rudi, Marija	Lokovica 4	77.514
3. KOTNIK Beno, Tončka	Podkraj 10	68.898
4. NAVERŠNIK Ivan, Tončka	Lom 9	51.021
5. HUDOPISK Tone, Janja	Naverški vrh 18	49.095
6. MERKAČ Štefan, Marina	Stražišče 29	47.863
7. ŽAŽE Jakob	Leše 136	45.500
8. REZAR Peter, Tončka	Tolsti vrh 23	42.538
9. VOGL Rudolf, Marjana	Dolga brda 23	40.592
10. ČAS Valentin, Milka	Suhi vrh	40.592

8. KMETIJSKI KOMBINAT ŠENTJUR – TEMELJNA ORGANIZACIJA KOOPERANTOV

1. ŽNIDAR Ivan	Dolga gora 20, Ponikva	51.253
2. KOLAR Jože	Pletovarje 9, Svetelka-Dramlje	49.107
3. PEVEC Martin	Slatina 5, Ponikva	37.185
4. GOLEŽ Slavko	Podgaj 15, Ponikva	30.185
5. SITAR Ivan	Ponkva 4, Ponikva	29.747
6. TISEL Pavel	Golobinjek 10, Planina	29.028
7. BRGLEZ Anton	Dolga gora 19, Ponikva	26.557
8. SENICA Alojz	Golobinjek, Planina	22.180
9. VUKOVŠEK Miha	Grobelno 149, Grobelno	20.751
10. MASTNAK Jože	Lokarje 10, Šentjur	20.518

9. HMEZAD KZ SLOVENSKA BISTRICA – TZO OPLOTNICA

1. KUK Jože, Amalija	Dobriška vas 3, Sl. Konj.	24.012
2. PŠENIČNIK Anton	Dobrova 3, Oplotnica	22.425
3. PUČNIK Alojz, Anica	Dobrova 5, Oplotnica	13.233
4. PUČNIK Janez, Julijana	Pobrež 9, Sl. Konjice	13.164
5. ŽIST Milan	Kostanjevec 20, Zg. Ložnica	13.090
6. POTOČNIK Avgust	Malahorna 25, Oplotnica	12.429
7. KORENJAK Franc, Ivana	Zg. Ložnica 24	12.344
8. PIŠOTEK Jože, Jožica	Gladomes 5, Zg. Ložnica	11.875
9. RUTNIK Jože, Marija	Markačica 18, Oplotnica	11.525
10. ŠEGA Jože, Pavla	Zg. Ložnica n. h.	11.498

10. MERX – KMETIJSKA ZADRUGA CELJE

1. TURNŠEK Anton	Zg. Hudinja 10, Celje	36.660
2. DIMEC Jože	Rožni vrh 1, Šmartno	30.484
3. TURNŠEK Alojz	Šmartno 1	29.932
4. VOZLIČ Martin	Šmartno 13	26.817
5. TROBIŠ Ignac	Ljubečna 73, Škofja vas	25.601
6. VIDMAR Marija	Arclin 17, Škofja vas	20.211
7. SKOČIR Mirko	Strmec 57, Strmec	18.664
8. VERDEV Franc	Pristava 27, Dobrna	19.699
9. VRISK Matilda	Ivenca 16, Vojnik	16.507
10. BOŽNIK Marko	Socka 25, Strmec	15.351

11. ABC POMURKA ZKZ TRBOVLJE – TZO TRBOVLJE

1. GREŠAK Franc	Knezdol 38, Trbovlje	17.061
2. MALUS Marija	Gabersko 9	11.704
3. ZUPANČIČ Tončka	Gabersko 42	11.109
4. ZUPAN Franc	Knezdol 35	10.769
5. SENČAR Martin	Knezdol 17	9.463
6. KOVAČEC Ana	Čeče 6	8.373
7. BABIČ Pavla	Ostenk 18	8.270
8. ZAKONJŠEK Joža	Knezdol 16	7.363
9. MURN Joža	Gabersko 41	7.322
10. ZADOBOVŠEK Milka	Gabersko 45	6.775

12. MERX KMETIJSKA ZADRUGA LAŠKO – TZO KOOPERACIJA LAŠKO

1. TRUPAJ Ivan	Laška vas 21	37.870
2. PODLESNIK Marica	Svibno 35	36.540
3. DEŽELAK Matevž	Lože 1	31.802
4. LAPORNIK Ivan	Žigon 6	31.747
5. RAJH Frido	Brodnice 13	28.514
6. MAČEK Jože	Olešče 19	26.851
7. KOŠIČ Slavko	Turje 40	26.418
8. KRAŠEVEC Vinko	Stopce 4	25.557
9. ŽVEPLAN Jože	Brodnice 7	25.336
10. JURKOŠEK Konrad	Žigon 29	25.196

13. ABC POMURKA ZKZ TRBOVLJE – TZO DOL PRI HRASTNIKU

1. MAJCEN Anica	C. VDV brigad 20, Dol/Hr.	26.912
2. ROVŠEK Henrik	Kovk 26, Dol	20.854
3. BANTAN Ivanka	Slatno 94, Dol	19.624
4. BOŽIČ Silva	Belovo 5, Laško	16.953
5. URBAJS Anica	Prapretno 13, Hrastnik	16.856
6. ROTAR Anica	Prapretno 15	16.002
7. DRAKSLER Zinka	Marno 19, Dol	15.777
8. NAPRET Rudi	Marno 22	15.162
9. JAKOPIČ Alojz	Marno 21	15.117
10. URBAJS Eli	Prapretno 11, Hrastnik	14.152

Deset največjih proizvajalcev mleka po združnih organizacijah, to je 190 proizvajalcev je oddalo skupaj 6.505.231 lit. mleka in so oddali 14,29 % mleka od skupne odkupljene količine mleka.

V letu 1983 je isto število desetih največjih proizvajalcev oddalo mlekarji 5.340.060 litrov mleka.

Indeks porasta količin pri navedenih proizvajalcih v obdobju 1983/84 je 122.

Prej omenjeni proizvajalci oddajo povprečno dnevno 95 litrov mleka in so zainteresirani za oddajo mleka, saj jim je mleko pomemben vir dohodka in je tudi pri njih kvaliteta mleka konstantna doba, količine pa stalne.

Navedeno nam govori, da je potrebno preusmeriti v specializirano proizvodnjo mleka še več proizvajalcev. Le tako si bomo zagotovili zanesljivo količino in boljšo kvaliteto mleka, proizvajalci pa boljši in zanesljiv dohodek.

Bolezni jabolk v skladiščih

(Nadaljevanje s 4. strani)

Skladiščni škrlup povzroča glivica *Venturia inaequalis*. Okužbe nastanejo že v nasadu, lahko pa tudi med sortiranjem. Škrlupaste pege se pokažejo na koži po daljšem skladiščenju, ne prodrejo v globino. Škrlup zatiramo s škropljenjem nasada zadnji teden pred obiranjem. Krastavo sadje ni primerno za skladiščenje, ker se bolezen širi dalje.

FIZIOLOŠKE BOLEZNI

Nagnjenost k fiziološkim boleznim prinesejo plodovi že iz nasada, pokažejo se šele v skladiščih. Najuspešneje se jih branimo med rastno dobo.

Jonatanove pege ali pikčavost jonatana se pojavi na prezrelah debelih plodovih in na obarvani strani. Če se pikčavost pojavi le na nekaterih plodovih, še ni znaka za preplah, saj to pomeni, da so oboleli res najbolj zreli plodovi. Če se pege pojavijo v večjem obsegu, je potrebno zalogo čimprej porabiti. Pege preprečimo, če sadje pravočasno oberemo, hitro ohladimo in hranimo v CA s 3 % CO₂.

Več škode kot sama pegavost povzroči gnitje, ki se hitro širi na pikah.

Notranji zlom se pojavlja na prezrelah plodovih ob letinah z neugodnimi rastnimi pogoji (suša, pozno gnojenje z dušikom). Tkivo porjavi neposredno pod lupino in se nato širi vse do sredine plodu. Tkivo postane kašasto, sprva svetleje, nato pa temno obarvano. Bolezen se pojavlja pogosteje na velikih plodovih z zelo mladimi dreves. Pojav te bolezni opozarja na konec vzdržljivosti sadja v skladiščih.

Grenke pege se pojavijo neposredno pod lupino in niso vedno opazne na zunaj. Vzroki za bolezen so predvsem v nasadu. Večkrat se pojavlja na plodovih z bolj mladimi dreves, na prekmalu obranih plodovih, pri neustreznih vodnih razmerah in pregnojenju z dušikom. Bolezen preprečujemo tudi z večkratnim škropljenjem s kalcijevimi preparati.

Porjavenje lupine (scald) je fiziološka bolezen, ki se pojavlja največkrat in lahko povzroči izredno veliko škodo. Bolezen je oksidacijskega izvora. Zgodnje porjavenje opazimo na nedozorelih jabolkah, pozno (starostno) porjavenje pa po daljšem skladiščenju. Dokler je napaka manjša, kakovost ni premočno prizadeta. Ko se razširi pod kožo, sadje ni več okusno.

Porjavenje peščišča je bolezen ki se pojavlja pri predolgem skladiščenju pri prenizkih temperaturah. Porjavenje se začne v peščišču. V večjem obsegu se bolezen pojavi, ko je v času dozorevanja vreme deževno in če je bilo drevje preobilno gnojeno z dušikom. Bolezen se pri +3 °C ne pojavlja, vendar relativno visoka temperatura skrajša možni čas skladiščenja.

Poškodbe zaradi neprimerne kontrolirane atmosfere (CA)

Poškodbe zaradi prevelikih količin ogljikovega dioksida se pojavijo v različnem obsegu (odvisno od količin CO₂) kot razne porjavitve v peščišču, zunanjem sloju ali celo na zunanji strani. Predno opazimo vidne spremembe, lahko zaznamo spremembo okusa mesa, ki postane rezko zaradi prisotnega CO₂.

Poškodbe zaradi premalo kisika so na videz podobne zastrupitvam s CO₂. Porjavitve se navadno začnejo v peščišču in lahko zaznamo močan vonj po fermentiranem sadju.

Steklavost opazimo na prerezu plodu že v nasadu. Na prosojnih mestih je tkivo zalito s celičnim sokom. Pri nizkih temperaturah tako meso porjavi, pri višjih se lahko tudi regenerira.

Zmrzline so poškodbe, ki nastanejo zaradi prenizkih temperatur skladiščenja (-0,5 do -2,5 °C). Bolj nevarno je, če je sadje daljši čas izpostavljeno temperaturah, ki sicer niso veliko pod zmrzliščem soka, kot če sadje doživi le kratek hladen šok. Tkivo prenese celo ohladitve do -6 °C, če so kratkotrajne. Zaradi hudih zmrzlin postanejo plodovi po odtalitvi rjavi, neužitni in zginejo.

Avtoliza je bolezen, ki se pojavi po predolgem skladiščenju. Ta bolezen naznani konec življenjske dobe sadja. Če plod ni propadel zaradi gnitja ali kakšne fiziološke bolezni, potem propade zaradi izsušitve, razkroja celic in razpokanja lupine.

Tatjana Rojnik
Hladišnica

Višja agronomska šola v
Mariboru je praznovala
25-letnico.

Čestitamo!

GRUNT

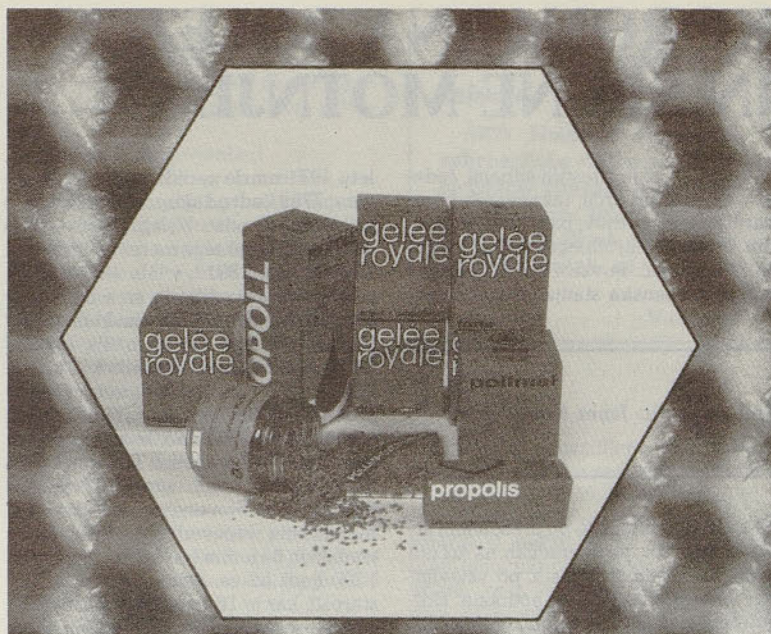
Grunt je večer!
Do pekla ima korenine
dokler na njem si srečen;
sicer kmalu vse premine.

Debel zid, široki velbi,
kot, da nosijo graščino;
podano sleme, mokri stropi
vse prehaja v podrtijo.

Pod staro lopo plug rjavi,
pusto polje, sam plevel,
o življenju mladem ni sledi;
le prazen stog in prazen hlev.

Nikjer ni volje in mladine,
vse pogreza se v sivino;
nič ni večno, vse premine,
ko pokvarimo mladino!

Inž. Tine Benedičič

Med, cvetni prah, matični mleček in propolis so osnovne sestavine izdelkov Čebelske zadruge Žalec. Vedno, a prav posebno v teh mrzlih in mokrih dneh priporočamo za boljše počutje.

GELE ROYALE (GR) SUPER: želodčne težave, izčrpanost, težave v klimakteriju, pešanje moči

GR SUPER DVOJNI: bolezni srca in ožilja, slabokrvnost, slabšanje spolne moči, lažji diabetes

GR SUPER S PROPOLISOM: obolenja dihal, želodčne in črevesne infekcije

GR MITE: neješčnost in prehladi otrok

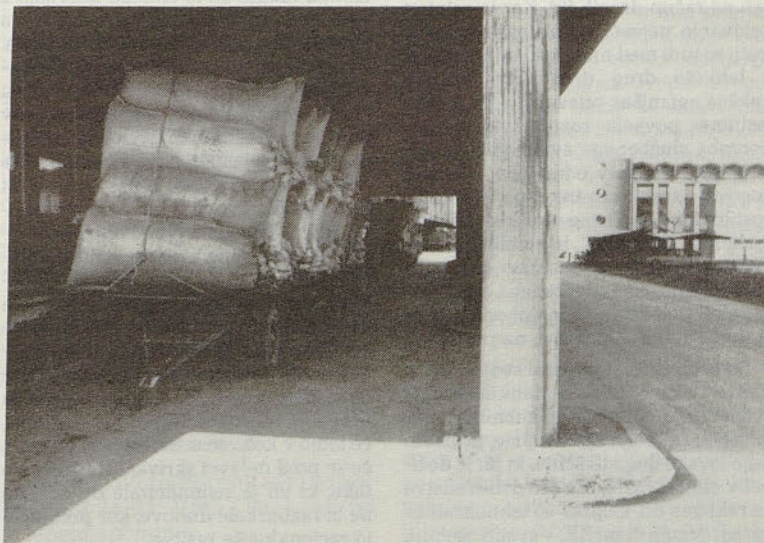
GR FORTE: jačanje moči in normaliziranje stanja po dolgih boleznih

POLLMEL: stimuliranje živčevja in krvotoka, črevesna obolenja

POLLEN CVETNI PRAH (130 g in 40 g): uravnavanje prebave in krvnega pritiska, stimulacija živčevja, zaviranje staranja

BIOPOLL: bolezni jeter, sečevodov, prostate, lažji diabetes

Branko Bukovnik

Dovoz hmeljia v novembru bil je živ in vse kaže, da bo kakovostni odkup nad 72 % prve in nad 25 odstotkov druge vrste, količinski pa nad 4.000 ton.

TEHNOKRATOVE LASTNOSTI IN VEDENJE

Občasno povečanje osebnih dohodkov je darilo tehnokracije, ki je uspešno, s pomočjo občinskega birokrata, obšla ustrezen družbeni dogovor. Solidarnost med delavci različnih temeljnih ali delovnih organizacij je odmerjena po predlogih najvišjega tehnokratskega vrha, ki deli in vlada in na ta način vzdržuje socialni mir, ne glede na vzroke za doseganje takih ali drugačnih rezultatov gospodarjenja v posameznih organizacijah združenega dela. To ne prispeva niti k resnični solidarnosti, še manj pa k trajnemu odpravljanju slabosti v gospodarjenju. Na podoben način se odloča tudi o osebnih dohodkih najzvestejših podanikov ter o drugih

vprašanih njihovega osebnega statusa: s katerim avtom se ima kdo pravico voziti, v kateri sobi bo kdo sedel, ali bo imel svojo tajnico ali ne itd. Tehnokrat si praviloma zagotavlja vse ali čim več pravic zase in čim manj za druge.

Ker vlada tehnokracija po svojih zakonitostih, tudi ni zaželeno delovanje delavske kontrole. Tehnokracija deluje v bistvu kot vlada v senci; na neformalnih sestankih ob kavi se odloča o kadrovski politiki, o delegatih za različne funkcije zunaj hiše, pa tudi o kandidatih za funkcije v hiši. Razmišlja o tem, kako bi zaščitili skupinsko-lastninske interese pred družbenimi, o izigravanju

(Nadaljevanje na 10. strani)

KORONARNA BOLEZEN IN SRČNE MOTNJE

Čedalje več je stresnih situacij, čedalje več stisk pri srcu, takozvanih koronarnih stisk, stresov, psihičnih in fizičnih. Tudi obolenj žilnega sistema in srca je čedalje več. Povzročajo dolgotrajna težka bolezenska stanja, drago zdrav-

Prof. dr. sc. dr. Janez Kraševac

ljenje in rehabilitacijo po prebolelem srčnem infarktu, po operacijah na srčnih žilah, takozvanih bypasih, po vstavljanju umetnih zaklopk in podobno. Dolgotrajna je odsotnost z dela, svojega domačega okolja, pa celo invalidnost in delanezmožnost je posledica takih obolenj. Zato ni napak, da podam nekaj novosti in podatkov o tem sodobnem problemu, odvisnem od mnogih dejavnikov, katerih eden – sladkorna bolezen – je dokaj pogost. Za uvod tudi nekaj podatkov iz našega okolja. V Sloveniji je v

letu 1971 umrlo zaradi srčno žilnih obolenj 7782 ljudi od skupno 17.425, kar je približno 45 odst. V letu 1980 je bilo 18.821 smrti, od tega na račun srčnih in žilnih bolezni 8913, v letu 1981 18.735, od tega zaradi ožilja in srca 8551 in v letu 1982 je bilo na Slovenskem 19.647 umrlih, od tega zaradi ožilja in srca 9.226, kar znaša 47 odstotkov. Tako je bilo leta 1971 na 100.000 prebivalcev v Sloveniji 450,9 umrlih zaradi bolezni obtočil, leta 1980 473,5, leta 1981 452 in leta 1982 478,5 odstotka. To je med 45 in 47 odstotkov vseh umrlih. Največja umrljivost na Slovenskem zaradi bolezni, oziroma odpovedi srca in ožilja, je med 35 in 64 letno starosti, tj. povprečno 1300 ljudi od ca. 8800 vseh umrlih te starosti, kar je 18 odstotkov. Nad 65 let starosti je zaradi teh bolezni smrtnost skoro 80 odstotna. Zanimljivo malo pa je smrtnih primerov pri mlajših zaradi srca in ožilja, le 2 odstotka. In kako je na Celjskem? V letih 1981 in 82 je od vseh umrlih, kar je okoli 2600 oziroma 2860 v navedenih dveh letih bil vzrok smrti med 35 in 64 letom starosti kar 175 in 198 krat obtočila in srce, nad 65

TEHNOKRATOVE LASTNOSTI IN VEDENJE

(Nadaljevanje z 9. strani)

predpisov, o »velikih« poslovnih potezah na račun drugih itd. Ker je celotno delovanje največkrat na robu zakonitosti, so tudi med njimi taki odnosi, da si z lahkoto drug drugemu tolerirajo kakšna »manjša« prisvajanja družbene lastnine: povsem razumljiva je npr. uporaba službenega avtomobila in šoferja za prevoze v oddaljene vikende, pogosto »sestankovanje« po privatnih gostilnah na družbene stroške, darila ob različnih praznikih in jubilejih, ipd. Tehnokratizem še posebno cveti, če ima organizacija združenega dela monopol položaj in če je dohodka, ki ni rezultat dela v kolektivu, na pretek.

Da bi tehnokrat povečal svoj ugled in vpliv, v družbi in na sestankih omenja svoje redne stike s pomembnimi funkcionarji, zlorablja njihovo ime, pripoveduje lovske dogodivščine, ki jih je doživel v elitni družbi, osebno deli sredstva za reklamo itd. Čeprav so tehnokrati že zaradi drugih člani ZK, v svojih osebnih obveščevalnih zvezah v kolektivu bolj zaupajo različnim sumljivim malomeščanskim elementom, ki po instinktu zelo dobro ločijo, kaj je bitka za resnične interese delavskih razreda in kaj je tisto, kar trenutno rad sliši ta ali oni tehnokrat, da bi si še bolj okrepil oblast nad ljudmi. V zameno nudi svojim zaupnikom manjše usluge in privilegije, s katerimi so ti še kako zadovoljni, saj nimajo druge objektivne perspektive. Zato se zadovoljijo z drobtinicami in zvesto služijo vsakomur, ki jih njim nudi. Praviloma so pravi komunisti v teh okoliščinah manj cenjeni, saj so običajno označeni kot prenapeteži. Prav gotovo je, da taki delavci v tem okolju ne bodo napredovali in da se bodo kar naprej idejno bojevali s tehnokratsko strukturo. Prej ali slej končno tudi zapustijo tak kolektiv.

Tehnokratu po načinu življenja ter življenjskem standardu kot vizija najbolj ustreza model meščanske demokracije, podzavestno ga povečuje in hvali. Zato je neobčutljiv od tega, da se

pod njegovim okriljem lahko koti reakcija, saj ji na vsej črti popušča. Ni naključje, da se v takih okoljih skrivajo pod plaščem samoupravne demokracije tudi razredni sovražniki, ki se v normalnih razmerah le cinično izživljajo z opazkami na račun našega družbenega sistema ali o posameznih funkcionarjih. Inovacije, novo znanje in sodobna tehnologija so potencialne nevarnosti za obstoj tehnokratske strukture, prav tako pa tudi morebitni sodobnejši organizacijski prijem in nova samoupravna organiziranost. Zato skuša tehnokrat tudi na take in drugačne razvojne izzive odgovornosti na čim manj boleč način, tako da se ne bi spremenile že utečene navede in metode. Tudi če po naključju zamenja delovno mesto, dela naprej na star, navajen način, s čimer se s svojim vedenjem že spreminja tudi v birokrata. Zato praviloma presliči pobude in ideje drugih, ki so zunaj njegovega kroga. V takem okolju ni nič čudnega, če letijo v koš vse nove ideje in pobude, če se pred delavci skrivajo študije, celo take, ki jih je sofinancirala družba, da ne bi razburkale duhove, ker predlagajo racionalnejše rešitve.

Tako okolje tudi ni naklonjeno novim, sposobnim kadrom, obdržijo se samo »kimavci« in hinavci, saj ni potrebno nikomur o ničemer razmišljati, saj so ukazi jasni, treba jih je le izvajati; zato je uveljavljena negativna kadrovska selekcija. Tehnokrat pa tako ali tako vse ve, pravila utečenega stroja so znana, kolesje pa se lahko vrti le, če so zobniki usklajeni. Ambicije drugih za spreminjanje stanja se označujejo kot negativne osebne lastnosti. Glavna slabost celotne tehnokratske strukture je poleg dušitve samoupravljanja ta, da hitro zastari in da se prepočasi prilagaja novim gospodarskim nalogam. Zato tudi ni pričakovati, da bodo taki kadri borci za družbeni napredek ter stabilizacijo gospodarstva in družbe, kot tudi ne, da nas bo lahko tehnokracija in birokracija izvlekla iz sedanjih gospodarskih in družbenih težav. Ne ena ne druga namreč nista sposobni motivirati in mobilizirati najširših množic.

Komunist št. 28
I. L.

let starosti pa 1100 primerov, to je med 35 in 40 odstotkov smrti. O nastopanju obolenj in ostalo statistiko deset in desetitisočev obolenj se danes ne bi spuščal. Toliko za uvod.

Tudi po svetu je ta problem izredno pereč. V bližnji preteklosti je bilo nekoliko mednarodnih in nacionalnih kongresov in simpozijev tudi pri nas. Na njih je prikazan razvoj zavrnanja in preprečevanja ene od najvažnejših bolezni sodobne civilizacije – koronarne bolezni. Podatki, ki so bili prikazani na simpoziju za preventivo koronarnih bolezni srca in nenadne srčne smrti v Münchenu lani decembra, govore, da je v ZDA ishemična bolezen srca v 34 odstotkih vzrok smrtnosti v primerjavi z Zvezno republiko Nemčijo, kjer je ta vzrok le okoli 20 odstotkov. Okoli 5,4 milijona Amerikancev boluje zaradi ishemične bolezni srca, 680.000 bolnikov pa je letno zaradi srčnega infarkta v bolnici. To so ogromne številke, ki jih spremljajo tudi velikanski izdatki, saj samo zdravljenje stane več milijard dolarjev, kar je celo pri njih velik udarec na nacionalno ekonomijo. Zaradi tega vsepovsod po svetu stalno iščejo pota in načine preventive ishemične bolezni srca. Res pa je, da lahko pretečejo leta, da bi se delno zamašila normalna krvna žila. Težji so primeri da se že arteriosklerotična, spremenjena krvna žila še dodatno zoži, pa se lahko že po nekaj minutah popolnoma prekine obtok. Izredno so ogrožene osebe, ki vzporedno z arteriosklerozo bolujejo še na drugih kroničnih boleznih, kot je na primer sladkorna bolezen.

Incidenca koronarnih bolezni pri diabetikih je daleč večja, kot pri prebivalstvu nasploh, je dejal strokovnjak iz Bostona. Tako se dozdeva, da je tudi povišan krvni pritisk pri diabetikih nevarnejši. Ponavadi imajo ti tudi povišan holesterol v krvi in obstoji medsebojna povezanost. Ni pa dokazano, da bi bile abnormalne vrednosti maščob v krvi in debelost diabetikov v direktni povezavi z vrednostmi krvnega sladkorja. Zato tudi posvečajo pozornost regulaciji lipidov oziroma krvnim maščobam, saj igrarajo pri arteriogenem procesu odločilno vlogo.

To velja posebno za frakcije LDL, to je lipoproteine z nizko gostoto. Nasprotna komponenta temu je v krvi HDL holesterol, takozvani lipoproteini visoke gostote, ki transportirajo holesterol iz tkiv. Med seboj torej ti dve komponenti delujeta nasprotujoče. Navajajo znamenito Framinghamsko študijo, ki pa zanimivo ni dokazala, da so pri diabetikih kardiovaskularni rizični dejavniki večji, kot pri zdravih, kar se tiče sladkorja. Pač pa so pri njih riskantne ravno povišane vrednosti holesterola v krvi. Posebno veliko riziko je po raziskavah zaradi kardiovaskularnih bolezni pri že-

nah, ki imajo tri znane značilnosti, takozvani trias: debelost, nizke koncentracije lipoproteinov visoke gostote-HDL in sladkorno bolezen. Znano je, da diabetiki pogosteje obolevajo in umirajo zaradi kardiovaskularnih bolezni in imajo pogosteje koronarno bolezen srca. Vsaka klinično vidna, ugotovljiva oblika koronarne bolezni je pri diabetikih pogostejša. Visok riziko imajo tudi žene diabetiki, ki je za koronarno bolezen enak moškim brez diabetesa. Nekateri številke kažejo, da so smrtni incidenti zaradi obolenja srca in žil pri diabetičnih ženah dvakrat pogostejši, kot pri zdravih moških, saj mislimo, da arteriogeni proces pri diabetiku hitreje napreduje. Namreč, diabetes kot kronična bolezen, poškoduje srčno mišico in vodi do oslabelosti in mlahavosti srčne mišice. Riziko diabetičnih žena, da obolijo na srčnem infarktu je 3,6 krat večji, kot je riziko pri normalni populaciji in dvakrat večji, kot pri moški populaciji diabetikov. To opažamo tudi pri vsakdanjem delu, da infarkt in srčne stiske, angina pektoris in ostale le niso le domena moških, čedalje pogosteje srečujemo žene, ki so prebolele infarkt, kar v preteklosti ni bilo pogosto. Tudi tu se najbrže pozna enakopravnost pri delu, odgovornosti, hitrem tempu, tehnologiji itd. Navajajo številke, da je pri ženah s sladkorno boleznijo 34,5 odstotkov srčnih infarktov neprepoznanih, pri moških diabetikih pa le 26,3 odstotka. Tako so pri diabetičarkah nedijagnosticirani srčni infarkti 1,7 krat pogostejši, kot pri zdravih z normalnim sladkorjem v krvi. Pri moških nasprotno, je riziko kar 3 krat večji. Ko raziskovalci v svojih trditvah odstranijo vse ostale indikatorje rizika, ga imajo moški diabetiki 70 odstotkov več, žene diabetičarke pa kar 200 odstotkov. Tu gre za rizike slabih razvad, nevezdravljenja kondicije, gibanja, prevelikega apetita in druge. Mnogo je predpostavk, čemu to?, oziroma v čem so te spremembe strjevanja krvi v žilah in posledičnih zamašitev. Pri diabetikih ni le važno, da regulirajo krvni sladkor z dieto in zdravi, pač pa tudi z načinom življenja. Mnogo važnejše je bolnika, ki naginja h koronarnim stiskam in boleznim, osvoboditi odvečne telesne teže, normalizirati krvni pritisk, odstraniti odvečne razvade kajenja, izboljšati medsebojno razmerje visoko in nizko gostotnih lipoproteinov, pravilno obremenjevati telo in vzdrževati telesno kondicijo. V kolikor se izboljša profil vrednosti maščobnih kislin oziroma lipidov v krvnem serumu, so šanse za izogib koronarni srčni bolezni večje.

Prihodnjič bom nakazal nekaj podatkov o zaščiti, ekonomskih problemih, o nekaterih zdravilih, pa o angini pektoris in aspirinu kot možnosti izbora zdravljenja.

23. novembra je že prava zimska podoba. Sneg je že povzročil veliko nevšečnosti.

Naj živi 29. november!

Zgodilo se je leta 1947.

Že dobro leto sem služboval v Gornjem gradu. Kmalu po prihodu sem bil izvoljen za predsednika mladine.

Takrat je mladina delala, to pa!

Vsi v Gornjem gradu so vedeli, da sem Spodnjesevinčan. Iz gozdov na Črnilcu so takrat množično vozili hmeljeve. Ne samo s traktorji, tudi z vozovi.

Često sem srečal znanca. Dobro se spominjam Zagoričnikovega Ivija iz Prebolda. Mislim, da je bil traktorist. Nekajkrat sva v gostili »Pri Žmavcu« skupaj južinala. Tudi »božji« kapljici se nisva odrekla.

– Daleč so te porinili. Si se življal? Gornjegraščani so pravi purgari.

– Višja, ljubljanska komanda. Oprosti, mnogo je srčno dobrih ljudi. Z njimi se družim. Z njimi živim. Gospode se izogibam.

– Kakšne gospode? V socialistični državi gospoda nima prostora!

Mislil, da je bil nekaj časa partizan in v sebi je nosil besede številnih komisarjev.

– Si v partiji? me je pogledal.

– Letos, ob obletnici oktobrske revolucije sem bil sprejet.

Petnajstega oktobra 1987 bo 40 let. Poprej sem bil stažist. Dve leti. Prvo leto v Preboldu, drugo v Gornjem gradu. Prvo karakteristiko mi je napisal prvoborec Tone Kotnik. Vodil je marksistični krožek, ki sem ga redno obiskoval.

Ob prihodu v Gornji grad mi je šefica dejala.

– Takoj se vključi v delo organizacij in društev. Kadar boš v stiski, pridi k meni. Življenje in delo v našem Gornjem gradu imam v mezinu.

Med vojno so ji ubili moža. Ni bila partijka, pri treh otrocih pa zagrizena družbenopolitična in društvena delavka. Bila mi je svetel vzor do kraja zavedne slovenske matere.

Sprejem v KP je bil po nekakšnem hitrem postopku. Vsem se je mudilo. Najbolj pa sekretarju, Zagoženovemu Tonetu, partizanskemu kapetanu. Visok in izredno krepak možki. In odločen. Njegova beseda je bila neke vrste zakon brez milosti.

– Ti boš predsednik gornjegrajske mladine! je skoraj ukazal in nisem si upal ugovarjati.

– Ja, ti spodnjesevinjski hmeljar! je zaorilo med mladimi. Niso vedeli, da sem le ubog proletarski otrok, ki si je s petimi leti začel služiti kruha, mleka in žganec, cajnate obleke in najcenejše čevlje. Moja mlada leta so bila resnično neizprosna.

Čeprav sem med vojno videl širo Rusijo, škorenjsko Italijo, doživel v Franciji najdaljši dan, nisem nikoli bil pravi ujetnik, kot civil sem se leta 1945, sredi februarja, vrnil v Jugoslavijo.

Gornji grad pa druga polovica vojne prava partizanska trdnjava! S seboj nisem nosil nikakršnih grehov, to je moj sekretar razumel in me zadolževal z najrazličnejšimi funkcijami.

Kot predsednik mladine sem moral čestokrat javno nastopiti. Tudi s kakšnim govorom. Mnogi so me imeli za »velikega« intelektualca, v resnici pa sem bil v znanju reva vseh rev.

Moral bi se pisati Smolač in ne Kumer. Kumer zveni bolj nemško, na smoli pa sedim skoraj celo življenje. Predsednik sodišča, tovariš Topolovec, prvoborec in visok intelektualca, skupaj v eni hiši smo tudi stanovali, me je vpeljal v krog intelektualcev. Najbrž je hitro ugotovil, da sem »odprte« glave, le osnovnega znanja mi manjka.

Hvala tovariš Topolovec, veliko sem se naučil. Ali vse je bilo storjeno v taki

naglici, da mi je moj brzovlaški študij skoraj v pozabi. Danes mi ta pozaba škoduje, takrat pa je bilo znanje sveže, sicer ne dovolj kaljeno.

No, pa se je zgodilo mogoče teden dva pred našim največjim praznikom 29. novembrom.

– Tovariš, zadolžen si za kulturno prireditev! je odločno dejal sekretar Tone, stric znanega Zagožena, ugrabljenega otroka iz Bočne.

– Kaj pa govor za 29. november? je eden izmed mladih omenil sekretarju.

– Predsednik mladine! je odsekano odgovoril sekretar Tone Zagožen.

Spominjam se jasne novembrske noči. Mesec, nebroj zvezd, pred mano gora Lepenatka, za hrbtom Menina, v sebi pa sem nosil naročilo sekretarja gornjegrajske partije: kulturna prireditev, govor.

Moral sem na posvet k šefici, Božičevi Mariji. Za kulturni program ni težav, me je tolažila. Govor pa je nekaj drugega. Dobro se pripravi. Vedi, da te imajo mnogi za bogatega Spodnjesevinčana, za hmeljarja z veliko začetnico.

Kam, le kam sem zabredel? Vsak izgovor je jalov. Posvet z najboljšimi, srčnimi prijatelji mladine. Govori, govori! so deževale tako rekoč zahteve. Vem, še danes občutim, zaupali so mi.

Kako in kam? H knjigam! Takrat so bila Marx, Engels, Lenin, Stalin, Tito, Kardelj, Rankovič... sveta imena. Tako, bil sem pripravljen. Spregovoril bom brez lističa. Iz naust. Po Gornjem gradu pa iz ust do ust.

– Govoril bo fant iz Spodnje Savinjske doline. Hmeljar, bogataš!

Jaz pa v žepu brez dinarja! Moj OD 2500 din!

Večer pred 29. novembrom. Ljudje iz Gornjega grada in okolice prihajajo. Dvorana polna, prepolna. Takrat nismo poznali polurnih zamud. Začetek ob 18. uri. Za red in mir so poskrbeli moji mladinci. V prvi vrsti same velike okrajne osebnosti. Tudi predsednik sodišča, tovariš Topolovec je med njimi.

V tistem času alkohola nisem poznal. Imeli so me za normalnega mladega intelektualca. Tak sem bil na delovnem mestu, v organizacijah in društvih. Imeli so me za ognjevitga govornika. (Danes pa mi očitajo, da momljam ko da imam polna usta premastnih žganecv!)

Odločitev pade. Govor napamet. Ali kod hodi moja prava pamet, to sem se spraševal. Prepozno. Zavesa se dvigne in v dvorani: Naj živi 29. november.

Kar se tiče zunanje urejenosti, mogoče brez pripomb. Začel sem z neverjetno mirnostjo, toda bil sem glasen, skoraj preglasen. Ognjevit, od srca so padale v dvorano besede. Vmes pa sem vendarle slišal prvo opazko.

– Hmeljar! Spodnjesevinčan!

Jaz pa naprej in naprej. Vmes nekajkratno ploskanje. Med govorom to je bilo že poprej organizirano – so bili mogoče enominutni prizorčki. Prizorčki so moj govor še posebno oživili, naredili privlačnejšega.

Moj jaz pa-tele telastno- znova in znova vse bolj ognjevit:

– Tovarišice, tovariši! Nikdar ne pozabimo revolucionarnih misli naših velikih »možov«: Marx, Engels, Lenin, Stalin, Tito, Rankovič, Kardelj...

Če se prav spominjam, govoril sem tudi o kmetijski politiki. Mogoče o vsem, ki je bilo vezano na košček vsakdanjega kruha. Sredi burnih ovacij slišim glas kmeta, partizana.

– Zdaj govoriš tako, jutri boš pa spet kontrahirat!

In drugi glas.

– To je hmeljar, Spodnjesevinčan!

Še danes ne vem, zakaj me niso medvzkliki vznemirili. Čutil sem samo eno: govorim brez lističa v desnici, dvigam v pest zvito levico in kličem v dvorano.

– Naj živi 29. november!

– Živeeell! je orilo prek dvorane.

V prepričanju, da je proslava izredno dobro uspela, stopim na cesto, kjer me je pričakoval predsednik sodišča, tovariš Topolovec. Sekretar Zagožen mi je stisnil roko in me pohvalil z globokim glasom: Hudičevo si jih ogrel. Moral bi biti kurjač!

– Mogoče pa na starost tudi bom! sem bleknil tjavdan.

Moj učitelj, predsednik sodišča, pa mi je šepnil v uho: Najraje bi te v rit brcnil. Kdo te je učil slovenščine? Mož in ne možov! Ti, hmeljar Spodnje savinjske!

Ni mi delil naukov, na pogostitvi pa sem sedel kot slonokoščeni kip. Nenehno mi je kipel v ušesih: Ne pozabimo velikih dejanj naših velikih možov! (Mož!) In nazadnje:

NAJ ŽIVI 29. NOVEMBER, PRAZNIK NAŠE REPUBLIKE!

Žalosten spomin, ki me žge še danes...

Drago Kumer

Obraz ne trzne

ostane tak kot prej.

In vendar je to odhod.

Drugo mesto,

drugi ljudje,

drugo vse.

Hodim po ulici,

togo.

Ustnice so se stisnile v črto,

roke globoko v žepih stisnjene v pesti.

Koraki enakomerno odmevajo.

Hodim po svojih poteh,

svojih.

In vem,

to niso le moje poti,

ta ulica ni le moja,

tu ni tistih, čisto mojih poti.

Tega se zavem,

se v izložbo ozrem,

koti ustnic se mi povesijo,

koti ustnic se mi povesijo.

Gledam.

Grozno.

In grem.

SAVI

V SPOMIN

V 74. letu starosti je umrl naš dolgoletni član zadruga

IVAN VERDEL

iz Kal št. 2

Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili 24. 11. 1985. Ostal nam bo v lepem spominu.

TZO Šempeter

Zahvala

Ob boleči izgubi naše ljube in drage žene, mame, svakinje in tete

Marije VIDMAR

se iskreno zahvaljujemo sodelavcem in vodstvu TOZD Kmetijstvo Petrovče, dobrim znancem in prijateljem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje.

Iskrena hvala osebju Doma oskrbovancev in Zdravstvenega doma na Polzeli za vso nesebično skrb, nego in zdravniško pomoč, ter govniku ob zadnjem slovesu v Žalcu.

Mož Martin, hčerka Milica in vsi, ki smo jo imeli radi.

Zdrav duh v zdravem telesu!

ŠRD Hmezd organizira rekreacijsko vadbo za delavce SOZD Hmezd v telovadnici DU Žalec (stara osnovna šola) vsak četrtek od 16,45 do 18,15 in petek od 19,45 do 21,15.

Vabljeni!

TEBI

Ti, ki si mi neusmiljeno umorila moja čustva, zaradi tebe sem postala igralka v svoji nori igri. Vedno se srečujem s tabo, čeprav se ti upiram z vso močjo, a zmeraj si močnejša od mene. Bežim pred tabo, morda samo v neskončnem krogu, vsaj vsakokrat spet zadenem vate. Nikoli mi nisi podarila toplega prsčnega nasmeha, tvoje srce je ledeno, ob vsakem tvojem pogledu me spreleti srh. Zadušila si vse moje mladostne upe, želje in hrepenenja, nežne rožice v mojem srcu, ki sem jih tako skrbno negovala, si pomorila s svojo slano, v dušo si zanesla grenak pelin in kri dobiva priokus tvojega strupa. Strupa, s katerim si pomorila na stotine ljudi. In če sem jaz samo ena izmed stotih, zakaj se me nisi usmilila? Pustila bi me živeti, ne da bi me uničila. Saj ni nič večnega, še pravljice se končavajo z odhodom sonca. Ti pa dan za dnem zabadaš svoj top nož in mi povzročaš bolečino. Topo bolečino s topim nožem. Zakaj si nisi izbrala nečesa bolj ostrega, da bi mi predrla kožo že ob prvem sunku? Pritekla bi kri in prava poslastica bi bila zate. In potem bi bilo vsega konec. Kaj je v mojem življenju takega, kar me sili, da ga ljubim in se ga oklepam? Preplet dvogovorov, udarjanje besed na uho, vedno pogajanje za nečim, kar si imenuje sreča, strašna želja, da bi nekemu nekaj pomenila. Kaj od tega, kar stoji pred mano kot zaznamovan cilj in smoter, je zares vredno pehanja in premagovanja težav, kaj je tisto poslednje pravo in edino? Kaj?

Ve, da ne smem stopiti na tvojo pot. A vseeno zavidam in opazujem sled tvojih korakov. Povzročila si globoke in nezacelene brazde na moji duši. Ne znam več živeti in krivdo za to boš vedno nosila ti. Toda tebe nič ne peče vest, ker vem, da je sploh nimaš, secer bi se zadušila v joku, stokrat bi se že kesala. Tako pa uničuješ še naprej, tvoje oči samo brezizrazno strmijo v nič. Sploh ne vem, če so to še oči. Morda samo dva kristala, ki postopoma izgubljata sijaj. Imaš jasen cilj: narediti iz mene smrtno in hladno lutko, ki ne daje človeške toplote, ki je odmaknjena od resničnega sveta. Manjkalo je samo, da bi vdano zaprla oči in se pognala v tvoje skrbno pripravljene mreže, iz katerih ni izhoda. Danes si to zopet poskusila, a doživela si popoln neuspeh. Spoznala sem se in izgubila si moč nad mano. Ne boš se me več dotikala z odbijajočim hladom tvoje roke, ne boš me mogla več prevarati, sedaj se ne bojim več. Čez nekaj ur bo vsotalo svetlo sonce in ti boš dokončno izgubljena. Kot da je val plime, ki se je rodila tistega dne, ko sem te prvič srečala, šele zdaj dosegel obalni prod in se zalizal vanj in zapustil komaj opazno, toda jedko sled – okus po soli. Kakor posušene solze. Kakor usedlina bridkosti kakor življenje.

Občutim globoko veselje in radost zaradi odločenosti, ki raste v meni in ji ne vem pravega imena ne prostora v sebi. Čutim, da si zame za vedno izgubljena. ZBOGOM, NESREČA!

Romana Zorko

Hmeljar

V decembru bo 70/1985 praznovali:

1119851165, 12

COBISS

60 let

Ernest SMODE

KZ Drava Radlje

50 let

Anton KAMPOŠ
Bajram MEHMETAJ
Lucija HELBLING
Dušan ANDELKOVIČ
Franc MAJCEN
Jože PAVLIČ
Franc VERSTOVŠEK

Kmetijstvo Žalec
Kmetijstvo Žalec
KZ Drava Radlje
KZ Savinjska dolina Žalec
Celjska mesna ind. Celje
AGRINA Žalec
DS Skupne službe SOZD
Čestitamol

Faze nekega projekta

Ideja, razmišljanje, navdušenje, realizacija, streznitev, iskanje krivcev, odlikovanje nezaslužnim, kaznovanje nedolžnih.

Tov. direktor! Ne morem razumeti zakaj moja inovacija o rešitvi razmer v naši TOZD ni v redu.

Vremerski PREGOVORI

Gruden

Gruden - malo vljuden.

O Tomažu (29. XII.) vetra suho petje, suha pomlad, sušno poletje.

Kakršna moka, takšen kruh.

Na nizkega osla se vsakdo popne.

Ko se spopadejo bogatejši, so reveži tisti, ki umirajo.

Najbolj vljudni ljudje so praviloma najbolj hladni in najbolj brezobzirni.

Nobena žival ne more biti tako podla kot neznačajni nadrejeni.

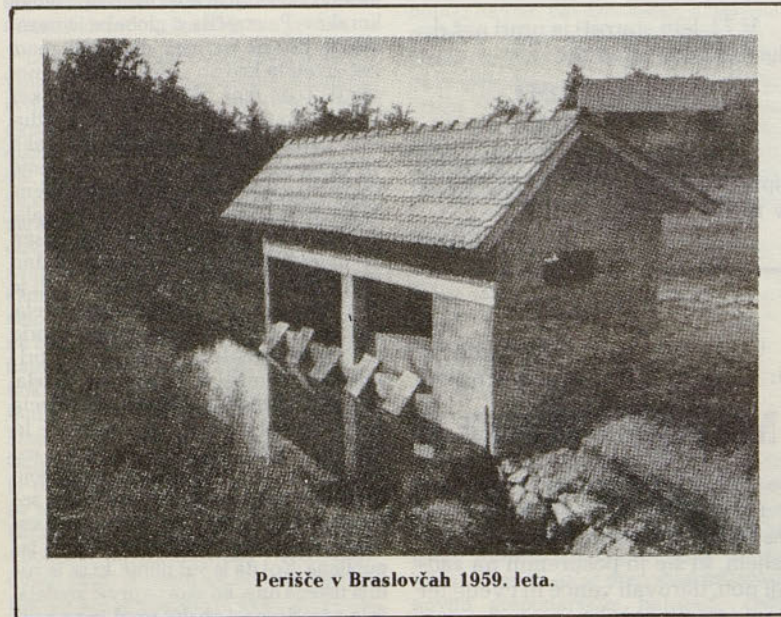
Glasilo Hmeljarja izdaja delavski svet SOZD Hmezd Žalec - Ureja uredniški odbor: predsednik Slavko Košenina; člani: Metka Vočko, Ivan Vodlan, Eva Orač, Martina Krajnc, dipl. inž. kmet, Miljeva Kač, dipl. inž. kmet - urednica strokovne priloge za hmeljarstvo. Vili Vybihal, kmet. inž. - glavni in odgovorni urednik - Uredništvo je v SOZD Hmezd v Žalcu, Ulica Žalskega tabora 1 - Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih - Mesečna naročnina je 50 din - Tisk AERO Celje - TOZD Grafika

Zima

Člani PD Polzela in med njimi tudi člani našega kolektiva so se povzpeli na Obir na Koroškem. Železnokapelska koča je na višini 1640 m pod vrhom Obirja, ki je visok 2142 m. Čudovit je razgled z vrha po lepi Koroški in še mnogo dlje. Na razvalinah nekdanjega observatorija je stolpič z oznako vrha in prazna skrinja za žig in vpisno knjigo.

Perišče v Braslovčah 1959. leta.

Pri nas je opaziti, da ne napenjamo vseh sil istosmerno. Da ne dihamo vsi enotno za doseg ciljev. Kjesibodi se kdo spomni in dela po svoje, po svojih predstavah in ocenah, marsikdaj prav nasprotno, kot bi bilo potrebno.

Pokol ovac zaradi nizke cene

Na posestvu Mayfield v srednjem Canterlenryju v Avstraliji so zaklali in zakopali okoli 2500 ovac. Tako so rejci protestirali zaradi nizke cene, ki so jim jo ponudili za izbrane živali. D. 31. X.

Vikend

Ob stari kmečki hiši vikend nov stoji; zelo lepo grajen je - tako se spodob.

Fin gospod iz mesta je vedel, kaj je prav, da skladno res z okoljem je vikend zasijal.

Zidarji so vgradili vanj žlahten material, zdaj zviška zre v dolino, ko kakšen general.

Ob njem je staro hišo postalo nekam sram, vsa kriva leze vase, prav nič ni rada tam.

Na srečo hlev je prazen, v njem živine ni, le kaj gospod bi z gnojem, ki zopno smrdi.

Sem vsak konec tedna prihajajo ljudje, na zraku tu ležijo, se v soncu vesele.

Sicer čez teden nemo se zrejo stavbe tri: iz oken - starih, novih - le prazen nič boljši.

L. O.

Milan Dolinar, dipl. ing. agr.

VREMENSKE RAZMERE, RAST IN RAZVOJ HMELJA V LETU 1985

V letu 1985 beležimo eno najhujših zim po letu 1929. Značilni zanj sta dve mrzli obdobji v januarju in februarju. JANUARJA se je mrzlo vreme pričelo že s prvim dnevom in sicer z minimalno temperaturo $-9,3^{\circ}\text{C}$. Mraz je trajal vse do 20. in sicer s povprečno temperaturo $-10,2^{\circ}\text{C}$. Najhladnejši je bil 7. januar in sicer s povprečno temperaturo $-19,5^{\circ}\text{C}$ in minimalno $-27,9^{\circ}\text{C}$. Med 1. in 20. januarjem je bila le dvodnevna rahla otoplitev, ko je bila minimalna temperatura $-7,0$ in $-9,5^{\circ}\text{C}$, sicer pa vseskozi pod -10°C . Temu ustrezne so bile dekadne temperature in sicer 1. dekada $-12,3^{\circ}\text{C}$, 2. dekada $-9,5^{\circ}\text{C}$. V 3. dekadi se je ogrelo na povprečno $+1,9^{\circ}\text{C}$.

V FEBRUARJU smo dobili novo hladno obdobje. 12. februarja je bila minimalna temperatura $-10,2^{\circ}\text{C}$ in povprečna dnevna $-14,4$. Minimalne temperature pod -10°C so bile vse do 24. februarja. Minimalna temperatura $-26,2^{\circ}\text{C}$ je bila 13. februarja, povprečje druge dekade pa kar $-11,0^{\circ}\text{C}$. Povprečje za mesec februar je bilo $-3,7^{\circ}\text{C}$.

V obeh mesecih je bilo razmeroma malo padavin: januarja 77,9, februarja 42,7 mm, vse v obliki snega. Sneg je dolgo ležal, tako, da so bila tla v najhujšem mrazu pokrita in zato ni bilo škode na odoranem hmelju.

MAREC je bil topel, vse dekade so imele povprečje nad 0°C , ves mesec pa $4,3^{\circ}\text{C}$. Najnižja minimalna temperatura $-2,6^{\circ}\text{C}$ je bila 29. marca, maksimalne pa so dosegle tudi 15°C . V marcu je padlo obilo padavin (137 mm) večino kot dež. Po 28. marcu nastopi obdobje lepega vremena. Ker sušec ni opravičil svojega imena, – bilo je samo 12 lepih dni, – smo s pripravo hmeljišč zaostali. Tako se je začetek rezi poznih kultivarjev pomaknil za teden dni.

APRIL se začne z lepim vremenom. Maksimalne temperature dosežejo že $20-23^{\circ}\text{C}$, tako da je bila prva dekada kar za $4,4^{\circ}\text{C}$ toplejša od dolgoletnega povprečja, v nasprotju z drugo in tretjo dekado, ki sta bili hladnejši za 2,2, oziroma $2,8^{\circ}\text{C}$. Tudi padavin je bilo obilo, kar 42 mm več kot v 30-letnem povprečju, čeprav v samo 9 deževnih dneh z nad 1 mm dežja. Temu bi lahko rekli lepo razporejene padavine (4 dnevi nad 20 mm), kar je omogočilo pravočasno in kakovostno opravljeno rez hmelja. Vznik hmelja je bil kasen, 30. aprila so bili poganjki 1–3 cm dolgi.

Mesec MAJ je bil v prvi dekadi podoben drugi in tretji v aprilu. Prva dekada je bila za $3,4^{\circ}\text{C}$ hladnejša od povprečja in je imela 49 mm več dežja. Po 10. maju pričnejo temperature narasčati in dosežejo 14. že 28°C maksimum in povprečno dnevno temperaturo 21°C , kar je za 6°C topleje od povprečja druge dekade. Druga dekada je bila za $3,6^{\circ}\text{C}$ toplejša od 30-letnega povprečja. Tretja dekada je bila tudi za $2,9^{\circ}\text{C}$ toplejša od povprečja. Ves mesec maj je bil za $1,2^{\circ}\text{C}$ toplejši kot navadno. Zadnji dve dekadi

sta imeli za 28 mm več dežja kot običajno. V celotnem maju pa je bilo 22 mm padavin več kot v 30-letnem povprečju. Količina padavin je bila v Savinjski dolini zelo različna. 17. maja je bilo v Žalcu 24 mm, istega dne v Petrovčah 34 mm, v Braslovčah pa le 2 mm. V tem času je ponekod padala tudi toča. V Žalcu je bilo zabeleženih v 20 dneh maja le 5 deževnih dni z nad 1 mm padavin.

Temperature in padavine v času vegetacije 1985

Mesec	Dekade	Povpr. temp. $^{\circ}\text{C}$ 1985	Temp. 30. let. povp. 1951–1980	Odklon + – od povpr.	Količina pad. mm 1985	Pad. 30. let. povp. 1951–1980	Odklon + – od povpr.
April	1.	13,1	8,68	+ 4,42	13,6	30,0	– 16,4
	2.	7,5	9,72	– 2,22	63,7	26,5	+ 37,2
	3.	8,2	11,00	– 2,80	56,7	35,5	+ 21,2
	Povpr. mes. temp. $^{\circ}\text{C}$ – mm padavin	9,60	9,78	– 0,18	134,0	92,0	+ 42,0
Maj	1.	10,2	13,63	– 3,43	77,7	27,8	+ 49,9
	2.	18,6	14,96	+ 3,64	24,4	31,1	– 6,7
	3.	18,3	15,37	+ 2,93	21,6	43,0	– 21,4
	Povpr. mes. temp. $^{\circ}\text{C}$ – mm padavin	15,80	14,63	+ 1,17	123,7	101,9	+ 21,8
Junij	1.	19,1	17,11	+ 1,99	38,8	43,5	– 4,7
	2.	14,4	18,25	– 3,85	109,4	43,3	+ 66,1
	3.	17,4	19,34	– 1,94	41,5	46,5	– 5,0
	Povpr. mes. temp. $^{\circ}\text{C}$ – mm padavin	16,93	18,32	– 1,39	189,7	133,3	+ 56,4
Julij	1.	18,6	19,48	– 0,88	18,6	43,7	– 25,1
	2.	21,8	19,74	+ 2,06	9,7	49,1	– 39,4
	3.	21,6	19,41	+ 2,19	34,3	40,1	– 5,8
	Povpr. mes. temp. $^{\circ}\text{C}$ – mm padavin	20,70	19,63	+ 1,07	62,6	132,9	– 70,3
Avgust	1.	18,9	19,88	– 0,98	66,6	32,1	+ 34,5
	2.	21,5	18,89	+ 2,61	14,4	43,2	– 28,8
	3.	19,5	18,55	+ 0,95	20,4	47,8	– 27,4
	Povpr. mes. temp. $^{\circ}\text{C}$ – mm padavin	19,95	18,67	+ 1,28	101,4	123,1	– 21,7
April – avgust		X $^{\circ}\text{C}$	16,60	16,19	+ 0,41		
Skupaj mm pad.					611,4	583,2	+ 28,2

Hmeljni poganjki so v začetku meseca slabo priraščali, tako, da do 10. maja napeljava na vodila ni bila možna. V tem času je bilo opravljeno predhodno čiščenje, kar je ob intenzivnem priraščanju v naslednjih dneh ublažilo redno napeljavo, ki pa ni bila lahka. Dnevni prirasti so bili pri večini kultivarjev zelo veliki za ta čas; 12 cm aurora, 18 cm buket, savinjski golding pa 14–15 cm na dan. Tako je bila 31. maja presežena povprečna višina hmeljne rastline za 20–30 cm, nasproti letu 1984 pa za pol metra. Hmeljišča so se razlikovala v višini tudi na 2 m, odvisno od časa napeljave.

Mesec JUNIJ je bil do 9. podoben drugi polovici maja, vroč za ($+2^{\circ}\text{C}$) in suh, 9. in 11. junija je padlo skupaj 68 mm dežja in ves mesec 189,7 mm ali 56 mm več kot je dolgoletno povprečje. Od 8. junija dalje beležimo 14 deževnih dni. Prva dekada je bila še nadpovprečno topla ($+2^{\circ}\text{C}$), druga pa hladnejša ($-3,8^{\circ}\text{C}$), prav tako tretja ($-1,9^{\circ}\text{C}$). Ves junij je bil za $1,4^{\circ}\text{C}$ hladnejši kot 30-letno povprečje.

Dnevni prirasti, ki so bili konec maja zelo veliki, so po 1. juniju pričeli padati. Tako je savinjski golding, ki je konec maja priraščal kar 15,4 cm na dan (30. 5.–3. 6.), v začetku junija priraščal le 9,5 cm na dan (6.–10. 6.), prirast aurore se je zmanjšal od 16 cm na 8,2 cm, buket pa od 18 na 11,7 cm na dan. Nato se pričnejo prirasti večati, – čeprav je bilo vreme hladno z dovolj padavinami in dosežejo v dneh od 21.–26. junija savinjski golding 17, aurora 14, atlas 14, buket 12 cm na dan. Višina hmeljne rastline je bila podobna dolgoletnemu povprečju 4 do 6 m.

JULIJ je v prvi dekadi še hladen (–0,9 °C) z manj padavinami. Druga in tretja dekada se ponovno ogrejeta (+2,1 odnosno 2,2 °C). Ves junij je toplejši za 1,1 °C od 30 letnega povprečja. Vseh deževnih dni v mesecu je bilo samo 9 s skupno količino 62,6 mm, ali za 70 mm manj od dolgoletnega povprečja.

Znaki pomanjkanja vlage v tleh so se kazali v rumenjenju spodnjih listov, višina hmeljne rastline je bila za povprečni razrast v vrhu slabša, panoge niso dosegle prave dolžine, habitus rastlin smrekast (SG, AU, BU).

Rast v višino je bila zaključena v drugi polovici julija: savinjski golding 17/7, aurora 20/7, atlas 23/7, bobek 16/7, buket 13/7, blisk 22/7. Polno cvetenje je nastopilo za savinjski golding 15/7, za auroro 16/7, za atlas 18/7, za buket 13/7, za blisk 20/7, za bobek 16/7, seveda pri normalno razvitih rastlinah; šibke so cvetele kasneje. Prehod iz cveta v storžek se je pričel 28. 7. pri savinjskem goldingu sočasno, pone-

kod pa celo prej, pri aurori; ostali kultivarji ustrezno kasneje.

Prvi AVGUSTOV dan beležimo 14 mm padavin, nato 4/8 5,5 mm in končno 7/8 44,5 mm, skupaj za 1. dekada 66 mm ali za 34 mm več od dolgoletnega povprečja. Prva dekada je bila za 1 °C hladnejša od povprečja. Od 8. avgusta dalje beležimo le tri dni z dežjem (19. in 27., 18. samo 25 mm) s skupno 34,8 mm dežja. Ves mesec samo 101 mm kar je 21 mm manj kot običajno. Zaradi lepih sončnih dni je bila druga dekada toplejša za 2,6 in 3. dekada za 0,9 °C. Ves avgust je bil toplejši.

Z obiranjem smo pričeli 19. avgusta s polno paro pa 21. Polna zrelost je nastopila hitro, že 25. 8. sta bila polno zrela savinjski golding in aurora, atlas pa izjemno zgodaj že 29. 8. Popolnoma dorasli storžki so bili pri savinjskem goldingu 15/8, pri aurori 19/8, pri atlasu 27/8, pri buketu 18/8, pri blisku 27/8, pri bobku 22/8.

VEGETACIJSKO OBDOBJE, od 1. aprila do 31. avgusta (153 dni) je bilo toplejše za 0,41 °C (od 30-letnega povprečja (16,60 °C). Padavin pa je bilo več za 28 mm (30-letno 583 mm). Deževnih dni nad 1 mm je bilo 51, v letu 1984 jih je bilo tudi 51, v letu 1983 pa 42. Pregled stanja vremena v tem obdobju se vidi iz razpredelnice: Temperatura in padavine v času vegetacije 1985.

Ob koncu obiranja je v 1. dekadi SEPTEMBRA v treh deževnih dneh padlo 41 mm dežja, Od 7. septembra pa vse do 31. oktobra (v 53 dneh je padlo vsega skupaj 16,6 mm dežja, samo

3 × nad 1 mm (10/9 1,4 mm, 26/9 10,4 mm, 31/10 2,3 mm). Za september 1985 so značilne visoke maksimalne dnevne temperature v dneh od 18.–25/9 z nad 27 °C. Najvišja je bila 29. 9. in sicer 30,6 °C. Takšni dnevi so bili v hladnem juniju samo trije (septembra 7) in še to v prvi dekadi. September je bil hladnejši od junija samo za 0,4 °C. Povprečje mesečnih maksimalnih temperatur je bilo za september 24,1 °C za junij pa le 22,6 °C ob dejstvu, da so konec junija nadaljši dnevi, 23. septembra pa enakonočje.

Nasploh je bilo leto 1985 polno ekstremov. Dolgotrajna huda zima v dveh obdobjih s pravšnjo količino snega in deževnim marcem. April dokaj ugoden za zemeljska dela a hladen, vključno s 1. dekada maja. Maj v povprečju suh in vroč, vključno s prvo dekada junija. Julij, razen 1. dekade vroč in suh. V začetku avgusta je bilo najugodnejše obdobje leta z dosti dežja in dovolj toplote. Ugodno vreme pred in v času obiranja je sezono obiranja polepšalo, toda na škodo kakovosti pridelka. Zadnji omembe vreden dež je padel v začetku septembra, nato pa vse do konca oktobra 53 dni praktično nič (v 8 rosnih dneh 16 mm). Zaradi tega je temeljna obdelava v velikem zaostanku.

Ob tako neugodnem razpletu vremena je pridelek povprečen. Zaradi suše konec maja in v začetku junija, je upadanje dnevnih prirastov šlo že v smer zaključka rasti, drobni storžki na lahkkih tleh so posledica suše konec julija, zadnja suša pa je poslabšala še kemično kakovost.

Dr. Alojz Četina
generalni sekretar IHB

PRISPEVEK K ANALIZI SVETOVNE HMELJNE BILANCE

(Referat na zasedanju Ekonomske komisije IHB 6. 8. 1985 v Nitri)

1. UVOD

Ena najvažnejših nalog Mednarodnega hmeljarskega biroja (IHB) je proučevanje trga s ciljem, da bi spoznali dejavnike, ki vplivajo na neravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na svetovnem hmeljnem trgu. Svetovna bilanca hmelja je uravnotežena takrat, kadar je proizvodnja prilagojena potrebam, oziroma ponudba povpraševanju. V resničnosti je to zelo redko. To pa zaradi omejene možnosti skladiščenja povzroča močna nihanja cen, oziroma kriznih in konjunkturnih obdobji. Temeljito poznavanje dejavnikov, ki vplivajo na bilanco hmelja, je pomembno in prispeva k boljši preglednosti o gibanju tendenc na svetovnem hmeljnem tržišču, kar lahko prispeva k pravičnim odločitvam hmeljarjev glede obsega proizvodnje.

V mojem prispevku nikakor nimam namena obravnavati ali celo rešiti vseh problemov bilance hmelja, ampak bi rad na nekatere od njih le opozoril. V tem smislu naj bo ta referat le skromen prispevek k boljšemu poznavanju zapletenih problemov hmeljnega tržišča.

2. DOSEDANJE RAZISKAVE

V preteklosti je že več avtorjev poskušalo izdelati svetovne bilance hmelja. Prve je izdelala firma Joh. Barth & Sohn v svojih letnih poročilih »Hopfen« 1949/50 do 1972/73 v katerih primerja proizvodnjo v potrebo po hmelju v naslednjem letu. Pri tem pa računa potrebo za določeno obdobje s konstantnim odmerkom hmelja.

ČETINA (2) ocenjuje

a) da je ta odmerek previsoko ocenjen in
b) da za celo obdobje konstanten odmerek zanesljivo ne odgovarja stvarnosti.

Firma HORST-COMPANY (3) računa za obdobje 1951–73 s konstantnim odmerkom alfa smol 9,6 g oziroma 160 g hmelja na hl piva.

VAN MELIGHEM (4) je odmerek hmelja izračunal iz primerjave proizvodnje piva v tem in proizvodnje hmelja v preteklem letu. Tako izračunan odmerek kaže zaradi močnega nihanja proizvodnje hmelja (proizvodnja piva ne kaže velikih nihanj med posameznimi leti) močno letno nihanje odmerka, kar zanesljivo ne odgovarja stvarnosti. Letno nihanje ponudbe hmelja se pri sicer padajoči tendenci odmerka kompenzira z zalogami. S takšno domnevo je ČETINA (2) s pomočjo linearne regresije časovne serije podatkov za proizvodnjo hmelja (ponudba) in proizvodnjo piva (povpraševanje) izračunal ulomljeno funkcijo za oceno odmerka hmelja. Kasneje je bila ta funkcija za oceno odmerka nekoliko korigirana (5) in leta 1981 izračunana kot kvadratna regresijska funkcija (6). Na podlagi tako izračunanega odmerka je bil napravljen poskus izdelave kumulativne svetovne bilance hmelja (ČETINA, 6). Drugi avtorji kot STANDRING, BAILEY, BENSTED-SMITH (7) so izračunavali kumulativno bilanco hmelja iz statističnih podatkov o proizvodnji alfa smol in potrebi po le-teh, da bi na podlagi kumulativnih zalog ocenjevali položaj na svetovnem hmeljnem trgu. BAILEY (8) je za ta namen razvil poseben matematičen model.

3. MODEL SVETOVNE HMELJNE BILANCE

Da bi lahko proučevali probleme svetovne bilance hmelja moramo dejavnike, ki naj vplivajo, odgovarjajoče razčleniti. Iz enačbe bilance hmelja:

PONUDBA (PROIZVODNJA) = POVPRASHEVANJE (POTREBE PO HMELJU) lahko izpeljemo naslednje funkcijske odvisnosti:

PONUDBA = f (POVRŠINA, HEKTARSKI PRIDELKI, VSEBNOST ALFA SMOL)

POVPRASHEVANJE = f (proizvodnja piva, odmerka).

V naslednjih poglavjih študije bomo analizirali posamezne dejavnike.

3.1 Površina hmeljišč

O površini lahko proizvajalci sami odločajo v okviru obratovskih danosti in položaja na svetovnem trgu. Kljub temu pa ni vedno lahko sprejeti pravilno odločitev o obsegu proizvodnje glede na tržni položaj in pod pritiskom konkurenčnega boja med proizvajalci samimi. Boljše poznavanje svetovnega trga in določeno zaupanje med proizvajalci bi lahko prispevalo k ustrežnejšim odločitvam hmeljarjev. To nam potrjujejo tudi izkušnje iz preteklosti.

Kako bi bilo sicer mogoče, da je posebno in omejeno povečanje povpraševanja v prvih 80. letih povzročilo tako močno povečanje površin in to še v neugodnih gospodarskih razmerah, ko bi morali računati na zmanjšanje potrošnje piva. V takšnih primerih si moramo zastaviti vprašanje: Ali je povečano povpraševanje le po določenih sortah oziroma proveniencah ali gre za splošno pomanjkanje hmelja? In dalje ali ni pomanjkanje le posledica podpovprečnih hektarskih pridelkov oziroma manjše vsebnosti alfa smol, ali pa mogoče le premajhnih površin hmeljišč?

3.2 Hektarski pridelki

Hektarski pridelki so le toliko odvisni od hmeljarjev v kolikor so posledica izbire (dolgoročni učinek) ali izbrane stopnje intenzivnosti

(zaradi velikih vlaganj le omejena možnost izbire). V največji meri pa so hektarski pridelki odvisni od naravnih danosti in vremena v posameznih letih, na katere pa hmeljar lahko le minimalno vpliva in še to po navadi z velikimi dodatnimi vlaganji. Hektarski pridelki se torej obnašajo stohastično. V zadnjih 24 letih so se v svetovnem povprečju gibali med 1,1 do 1,49 ton na hektar z rahlo vzpenjajočim trendom, ki je trenutno na višini 1,4 tone na hektar. Z odstopanjem dejanskih pridelkov od linije trenda lahko ocenjujemo višino vsakoletnih hektarskih pridelkov.

Odstopanje letnih hektarskih pridelkov od linije trenda se v ekstremnih primerih giblje od -17 do -8 %, torej za skupaj 25 %. To pomeni, da je v ekstremnih primerih četrtina skupne proizvodnje odvisna od gibanja hektarskih pridelkov. To spoznanje je pomembno, da lahko sprejememo odgovarjajočo odločitev glede povečanja ali zmanjšanja hmeljišč v odvisnosti od povpraševanja. Nekoliko manjša letina, ki je posledica podpovprečnih hektarskih pridelkov še ni povod za povečanje hmeljskih površin. Če opazujemo nihanje povprečnih hektarskih pridelkov okrog linije trenda, lahko ugotovimo, da so se le-ti gibali v letih 1950-55 od +3,1 do +10,8 % nad linijo trenda, v letih 1956-68 pa od 0 do -17,3 % pod linijo trenda. Po letu 1968 so ta nihanja manjša in se gibljejo izmenjaje 1 do 2 let nad, oziroma pod linijo trenda. Po veliki letini 1979 (-5,8 % nad linijo trenda) imamo leta 1980 nekoliko slabšo letino (-1,4 %), 1981 povprečno, 1982 zelo dobro (+6,43 %) in v zadnjih 2 letih 1983 in 1984 je bila te-ta spet pod linijo trenda (-2,14 %).

3.3 Vsebnost alfa smol

Poleg hektarskega pridelka igra vsebnost alfa smol v pridelku hmelja pomembno vlogo. Znatno del pridelanega hmelja se kupuje in uporablja glede na vsebnost alfa smol. Zaradi tega se je tudi uveljavilo računanje svetovne bilance hmelja po vsebini alfa smol. Po BENSTED-SMITHU (9) se giblje vsebnost alfa smol v svetovnem povprečju od 5,56 do 6,67 %, kar je odvisno od vremena in sortnega sestava. Samo na drugo lahko do določene mere vplivamo. Računanje bilance hmelja na podlagi alfa smol ima tudi nekaj slabosti. Vprašanje je ali so analizirani vzorci dovolj reprezentativni za oceno tehtanega povprečja v svetovnem merilu? Upadanje vsebnosti alfa smol od obiranja do uporabe še ni dovolj proučeno. Odprto je še vprašanje ali res vse pivovarne hmeljijo na osnovi alfa vsebnosti ali še vedno po tradicionalnih recepturah? Trend vsebnosti alfa smo od leta 1969-84 kaže rahel porast od 0,03 % letno, kar je verjetno posledica spremembe sortnega sestava oziroma novih selekcij hmelja. Ali se bo ta trend nadaljeval tudi v prihodnje, je težko napovedovati.

Da je še na tem področju veliko nejasnosti je pokazal tudi razgovor na sestanku neformalne delovne skupine strokovnjakov s področja žlahtnenja, predelave in pivovarništva, ki je bil 25. julija t. l. v Žalcu. Do podobnih zaključkov prihaja tudi FORSTER (10) v svojem prispevku na lanskem zasedanju Ekonomske komisije v Münchnu. Kaj je aroma? Ali jo lahko z objektivnimi kriteriji kemično opredelimo? Katere kemične snovi in v kakšnem razmerju določajo aromo hmelju? Odgovori na ta vprašanja bi bili zelo pomembni za žlahtnitelje in nič manj za kupce hmelja. Gibanja na svetovnem trgu kažejo, da se v zadnjem času zanimanje za aromatičen tip hmelja rahlo povečuje.

3.4 Svetovna proizvodnja piva

Na strani povpraševanja enačbe svetovne bilance hmelja sta odločilna dva dejavnika: proizvodnja piva in odmerek hmelja na hektoliter piva. Po statističnih podatkih je svetovna proizvodnja piva v zadnjih 30 letih (1950-80) enako-

merno naraščala, v povprečju 4,28 % na leto (od 278 na 938 milijonov hl), medtem ko je v zadnjih 4 letih naraščala proizvodnja piva le za 0,6 % letno. V letu 1984 pa je v primerjavi z letom 1983 celo padla za 1 odstotek. To je gotovo posledica poslabšanja splošnega gospodarskega položaja na svetu, kar bi pa lahko predvidevali, če bi te tokove skrbneje spremljali. Zmanjšanje proizvodnje piva, ki ga nismo pričakovali je znatno prispevalo k sedanjemu kriznemu položaju na svetovnem hmeljnem trgu. Če bi se rast proizvodnje piva iz 70 let nadaljevala, bi danes dosegla že preko 1.100 milijonov hl, za kar bi pri povprečnem odmerku 119 g na hl potrebovali že čez 130.000 ton hmelja. Pri sedanji proizvodnji hmelja bi to pomenilo že precej izravnano svetovno bilanco hmelja.

3.5 Odmerek hmelja

Odmerek hmelja kot drugi dejavnik na strani povpraševanja v enačbi svetovne bilance je zelo težko ugotoviti. Prenekateri avtorji so to že poskušali. Ker za to nimamo neposrednih podatkov so se le-ti posluževali posrednih metod ugotavljanja tako, da so odmerek hmelja izračunavali iz podatkov o svetovni proizvodnji piva in svetovni proizvodnji hmelja. V teh računih je predpostavljeno, da se letošnja proizvodnja hmelja porabi za proizvodnjo piva v naslednjem letu. Letno nihanje pridelkov pa se izravnava z zalogami. Iz teh podatkov se izračuna s pomočjo regresijske funkcije ocenjen odmerek hmelja s pivom (ČETINA 7). Tako izračunan odmerek je bil v zadnjih treh letih nekoliko korrigiran, ker ocenjujemo, da se zmanjšuje bolj počasi kot to kaže regresijska funkcija (namesto 116 ocenjujemo za leto 1984 119 g na hl).

Ocena odmerka hmelja je torej še vedno šibka točka v izračunavanju svetovne bilance hmelja.

4. SVETOVNA BILANCA HMEJLA IN CENE

V tem poglavju bomo obravnavali trende ponudbe in povpraševanja po hmelju in v tej zvezi nihanje cen hmelja v preteklosti. Čeprav naša analiza nima znanstvenega značaja je zanimiva za oceno gibanja cen hmelja v prihodnosti. V ta namen smo primerjali pokritje potreb v posameznih letih (letošnja proizvodnja hmelja bo uporabljena v naslednjem letu), kakor tudi kumulativno pokritje potreb, površine in hektarske pridelke ter cene hmelja. Iz te analize (glej tudi prikaz 1) lahko napravimo naslednje sklepe.

Zaradi nadpovprečnih hektarskih pridelkov v prvih 50. letih (1950-55) so padle cene hmelja v letu 1953 do najnižje točke. Zaradi močnega zmanjšanja površin v letih 1953-55 in poleg tega še slabe letine v letu 1956 je prišlo do povečanja cen z vrhom v letu 1957. Močno povečanje površin v letih 1956-59 je kljub podpovprečnim pridelkom in precejšnemu kumulativnemu deficitu vplivalo na zmanjšanje cen. To povečanje površin je bilo kljub povprečnim pridelkom 1959-60 dovoljeno za oblikovanje manjšega letnega presežka. Kljub temu pa so se cene hmelja v letu 1960 rahlo povečale. Ta tendenca se je nadaljevala tudi v letih 1961-63 zaradi dveh slabih letin (1961-62) in stagniranja hmeljnih površin. V naslednjih letih se je površina hmeljišč nekoliko povečala. To je tudi pri povprečnih hektarskih pridelkih povzročilo manjši letni deficit in povečanje cen, ki so dosegle najvišjo točko v letu 1971. To je vzpodbudilo hmeljarje, da so v naslednjih letih (vse do leta 1974) povečali površine, kar je z izmenjajoče s povprečnimi in nadpovprečnimi hektarskimi pridelki izravnalo svetovno bilanco hmelja, kasneje pa prišlo do

znatnega kumulativnega presežka, kar je spet povzročilo padanje cen z najnižjo točko v letu 1977. Potem so cene hmelja zaradi podpovprečnih pridelkov, posebno pridelkov alfa smol (1978, 1980), močno porasle. Poudariti pa je treba, da so bile po teh cenah prodane le male količine hmelja. Kljub temu pa so hmeljarji napačno reagirali s hitrim povečanjem površin, posebno v ZDA in pri tem spregledali, da je tudi potrošnja piva v zadnjih letih počasneje naraščala oziroma stagnirala (povprečna stopnja letne rasti 0,6 %). To je pripeljalo do velikih letnih in kumulativnih presežkov hmelja in kot logična posledica so cene hmelja rapidno padle.

Zaradi velikih zalog, ki jih omogočajo novi postopki predelave, stagniranje proizvodnje piva in počasno prilagajanje površin (razen v ZDA) lahko računamo na nekoliko daljšo depresijo na svetovnem hmeljnem trgu.

5. POVZETEK

Prispevek je poskus, da bi spoznali najvažnejše dejavnike na strani ponudbe in povpraševanja po hmelju in ugotovili kakšen vpliv imajo posamezno in med seboj povezani na gibanje cen hmelja na svetovnem trgu.

Ta spoznanja so zelo pomembna za prihodnje ukrepanje in sprejemanje pravih odločitev pridelovalcev glede obsega proizvodnje hmelja.

6. LITERATURA IN VIRI

1. BARTH J. & SOHN: Hopfen, Nürnberg 1949/50 bis 1983/84
2. ČETINA A.: Prispevek k proučevanju odmerka hmelja za pivo III. jugoslovanski simpozij za hmeljarstvo, Novi Sad, 1973
3. HORST-REPORT: Informationen, Fakten, Prognosen 1973, HORST COMPANY, COBURG
4. VAN MELIGHEM A.: Hops - Beer - Worldproduction, Diskussionsbeitrag auf der Vorstandssitzung des IHB in Paris 1971
5. ČETINA A.: Prispevek k proučevanju svetovne bilance hmelja 4. jugoslovanski simpozij za hmeljarstvo, Žalec 1977
6. ČETINA A.: Problems related to the hop ratio for beer, Proceeding of the Economical and Technical Commissions the 29th Hop Congress, Novi Sad, 1981, P. 8-14
7. STANDRING - BAILEY - BENSTEND SMITH: Commission Hop statistics EEC, Brussels
8. BAILEY R. A.: Hopping rates and similar mysteries ..., Proceedings of the Economical and Technical Commissions the 29th Hop Congress, Novi Sad, 1981, P. 21-34
9. BENSTED-SMITH J.: Bericht der Kommission an den Rat über die Erzeugung und Vermarktung von Hopfen (Ernte 1984), EWG Brussels
10. FORSTER A.: Einige Kriterien, die der Weltbiermarkt beim Kauf von Hopfen und Hopfenprodukten berücksichtigt Beitrag auf der Wirtschaftskommission des IHB, München, 1984

Prikaz o gibanju cen hmelja, o svetovni bilanci hmelja, o površini hmeljišč in hektarskih pridelkih na strani 35.

DM/50 kg

1000
900
800
700
600
500
400
300
200
100

CENE HMELJA

1950

1955

1960

1965

1970

1975

1980

SVETOVNA BILANCA HMELJA

000 ton

100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0

PONUDBA-KUMULATIVNA

POTREBE PO
HMELJU

PONUDBA HMELJA-LETNA

POVRŠINE HMELJIŠČ

000,
ha

90
80
70
60
50
40

1/ha
2,0
1,5
1,0

HEKTARSKI PRIDELKI